

Supamas Petrapilis

Miestą jau apšaudo vokiečių artilerija

VYRIAUSIOJI FIURERIO BŪSTINE. IX. 5. Vyriausioji kariuomenės vadovybė praneša:

Rytų fronte vyksta sėkmingesni veiksmai.

Apsupamas Leningradas.

Miestą jau apšaudo sunkioji vokiečių artilerija. Estija yra nuo priešo išvalyta.

Jūroje aplink Angliją kovos lėktuvai nuskandino vieną sargybinių laivą ir vieną 3.000 tonų talpos prekybos laivą ir pataikė dar i vieną prekybos laivą. Kiti naikintiniai lėktuvų puolimai buvo nukreipti į Skotijos ir Anglijos rytinius pakraščius.

Britų oro pajėgos vakar turėjo sunkiai nuostolių Kanalo srityje.

Naikintuvali ir zenitinė artilerija numušė 25 priešo lėktuvus.

Vokiečių kovos lėktuvų žemi puomai, nukreipti į priešo laivus Suezo ilanko į rūgšėjo 4 d., nuskandino vieną prekybos laivą, 8.300 tonų talpos, ir

padegė dar vieną didelį prekybos laivą.

Kelių sovietų lėktuvų mėginių pulti paskutinių naktį Šiaurės rytų Vokietiją ir Berlyną nuo nėkais. Zenitinė artilerija numušė vieną bombonešį.

* * *

BERLIN. IX. 5. DNB iš karinių sluoksnių prie kariuomenės vadovybės pranešimo papildomai patyrė:

Europos žemynė vokiečių kariuomenė Rytuose tebeslenka į prieši prieš sovietus, kurie veltui mėgina, atakalai gindamiesi ir vietomis patys nuldami, sulaikyti vokiečių veiksmų plėtojimą, ar bent ji trukdyti.

Kanalo fronte britų karo aviacijai padaroma didelį nuostolių, kur tik ji mėgina pulti. Vakar anglų oro pajėgos neteko Kanalo srityje 25 lėktuvų. Taip pat sėkmingesnai kovoja vokiečių karo pajėgos ir prie Norvegijos kranto.

Reicho teritorijoje, kuri per tris paskutines dienas buvo priešo lėktuvų puolama iš Rytų ir iš Vakarų, jokių žymesnių karinių ar ūkių nuostolių nebuvavo padaryta. Pats priešas per tas tris dienas neteko dešimties bombonešių.

Už žemyno ribų per tris paskutines dienas vokiečių lėktuvai puolė britų salą ir Afrikos fronte — Tobruką ir Suezo kanalo srity. Tuo pat metu vyko kova prieš britų tiekimo laivininkystę jūros srityje aplink Angliją, o taip pat Atlanto vandenynę. Čia vokiečių karo laivynas ir oro ginklas padarė žalos priešo laivams. Su šita's paskutiniais priešiu padarytais nuosoliais vėl padidėjo vokiečių nuskandintų laivų skaičius, kuris apima nuskandintus iki rugpjūčio 31 dienos.

Tuo būdu trumpa trijų paskutinių karo dienų visuose frontuose apžvalga rodo vokiečių laimėjimus tiek puolant, tiek besiginant.

Britų povandeninis laivas šaudė į skėstančius vokiečių karius

BERLIN. Kaip DNB patiria, trys nedideli graikų krantų burlaiviai, plaukdami rytiname Viduržemio jūros ruože į vieną salą, buvo netikėtai užklupti vieno britų povandeninio laivo. I du laivus iš arti buvo paleisti patrankų šūviai ir tie laivai užsidiegė. Priešo povandeninis laivas priplaukė prie skėstančių laivų ir ju igulos apšaudė kulkosvaidžiais. Keturi jūreiviai buvo užmušti. Po to, kai likusieji igulos nariai trečiuoju krantų burlaiviu buvo nugabentai į vieną uostą, iš jų buvo paimiti pareiškimai. Šiuose pareiškimuose vienas bočmanas, kuris buvavo vienam tų krantų burlaivui, papasakojo, kaip viena britų povandeninio laivo granata pataikė į laivą ir sugadino jo mašinas. Tuomet jis davė savo igulai isakymą šokti į vandenį. Britų povandeninis laivas prisiartino prie burlaivio. Vienas britų karininkas pareiškalavo prie laivo krašto stovinčius jūreivius perserti į guminius laivelius. Laiveliai bandė atsitolinti nuo degančio laivo. Šiuo momentu britų povandeninis laivas iš 20–30 metru tolumo paleido į juos kulkosvaidžių ugnį. Keturi

jūreiviai buvo užmušti. Vienas mažinų skyriaus jūreivis ir vienas kareivis vykė į tėviškė atostogą, buvo sunkiai sužeisti. Vienas laivės pradėjo skesti. Britų povandeninis laivas du kartu apsuko vandenye plūduriuojančius kareivius ir dar kurį laiką juos apšaudė kulkosvaidžiais. Aš, sako bocmanas, išskiau kareiviams vienems nuo kitų atsitolinti. Atsiptiktinai niekas nebuvė sužeistas. Povandeninis laivas tuomet pasileido vytis kitą burlaivį. Nesužies tieji vokiečiai išsigelbėjo vienu apvirtusių laivų.

Anglia yra didžiausias Europos parazitas

TAIP APIE ŠI KRASTA RAŠO MADRIDO SPAUDA

MADRIDAS. „Yra tik vienas didelis parazitas, kuris kaltas dėl visų Europos vargu ir nelaimių, — tai Anglia“, — taip konstatoja savo ižanginiame Madrido laikraščio „Madrid“ ir toliau prabėžia: „Niekumet nereikia užmiršti, kad anglų prekybos balaansas visuomet buvo pasyvus, tai yra, jog Anglia visuomet daugiau pirk, negu pardavinėjo. Milžiniškieji turtai, kuriuos ji sukaupė, yra išspausti tik iš kitų tautų ir didele dalimi iš Europos. Anglia yra didžiausias Europos priesas dar ir todėl, kad visa savo politika ji tesiekė visuomet tik Europą padalinti ir joje vártyti intrigas“.

Umanskis tarësi su Hulliu

NEW YORKAS. „Associated Press“ praneša iš Washingtono, kad sovietų ambasadöras Umanskis buvo atsilankęs pas Jungtinį Valstybių užsienių reikalų ministreri Hulli. Pasikalbėjimas truko ketvirtį valandos. Sovietų ambasadöras atsisakė ką nors pranešti apie tą pasikalbėjimą ir apie vieno Jungtinio Valstybių tanklaivio atplaukimą į Vladivostoką.

ROOSEVELTAS ISAKĘ KONFIŠKUOTI „NORMANDIE“

MADRIDAS. Iš New Yorko pranešama, kad Rooseveltas isakė konfiškuoti prancūzų greitaji garlaivį „Normandie“.

VIENAS SOVIETU HIDROPLANAS ATSKRIDO Į NEW YORKĄ

NEW YORKAS. „Associated Press“ praneša iš Seattle, kad i New Yorką iš Aliaskos atskrido vienas iš dviejų sovietų hidroplanių, kurie iš Maskvos išskrido į Jungtinės Valstybes.

kailį galėjo išgelbēti tiktais kogreičiausiai sprukdami. Tačiau, nors ir trumpu laiku italams pasisekė numušti 17 Spitfire ir Hurricane tipo lėktuvų. Lėktuvai nukrito į jūrą. Trečiasis susitikimas buvo nakties metu. Italų bombardėjimų junginys mažomis ir vidutinėmis bombomis tiksliai apmėtė Miccasos aerodromą Maltos saloje. Viso tą dieną buvo numušta 22 britų lėktuvai ir kiti 18 buvo sugadinti kulkosvaidžiais. Rugsėjo 4 d. kovose virš Maltos anglų ir italų lėktuvų nuostolių santykis yra maždaug 7:1.

Didelės oro kautynės tarp Maltos ir Sicilijos

Italai numušė 22 anglų lėktuvus

viršaus. Trys anglų naikintuvai tuoju pat buvo numušti. Kiti du gavo šūvius į benzino tankus, ir sprogo. Popiet britų kovos lėktuvų junginai puolė italių sanitarių lėktuvą, kuris ieškojęs paškandinto laivo žmonių į pietus nuo Cap Passero. Lėktuvas buvo pažymėtas tarptautinės teisės nustatytais ženklais. Kadangi Italija jau turėjo patyrimus, jog ir sanitarių lėktuvus anglių puola, o taip pat turėdama galvoje ne-

seniai britų karo oro laivyno auksčiausią karininkų pareiškimus, kad anglų lakūnams laikymasis karo teisės normų téra „netikras sanitariumas“, tai jis savo sanitarių lėktuvus isako lydėti lėktuvų naikintuvų junginiams. Sie lėktuvai naikintuvai ši kartą tuoju pati anglų. Italų lėktuvams naikintuvams ši kartą teko geresnė padėtis, nes jie galėjo pulti iš viršaus. Jie išsklaidė priešo junginius, kurie savo svaiką

Anglams gresia visiškai pralaimėti ir mūši Atlanto vandenynę

BERLIN. IX. 5. Vokiečių spaudejo plačiai rašoma apie tai, kad jau yra nuskandinta 13 milijonų tonų talpos anglų bei jų žinioje plaukusiu laivų. Laikraščiuose pažymima rugpjūčio mėnesį nuskandinti 537.200 tonų bendros talpos laivai su liepos mėnesį nuskandintais 406.700 bendros talpos laivais ir vieningai prieinama išvada, kad, bendriems britų nuostoliams nuo karo pradžios prasto 13 milijonų tonų ribą, anglų laivyno toną nuolat mažėjant, niekados negalės būti tie nuostoliai išvengti nauju laivysta. Ryšium su tuo laikraščiai nurodo ir italių pranešimus apie jų laimėjimus, kai jų karinės pajėgos Viduržemio jūroje nuskandino 122 prekybos laivus ir 23 tanklaivius, o Atlanto vandenynę — 52 orųvibos laivus ir šešis tanklaivius.

„Šiuo metu siekiama“, rašo laikraštis „Voelkischer Beobachter“, „britus laikyti išsitikinusius, kad mūsiai Atlanto vandenynę užtrunkas jieems palankiai

prasme. Vakar mes nurodėme priežastis, dėl kurių yra iliuzija taip galvoti pasitikint laukiamu išvykiu plėtojimuisi“. Raminamosios priešo agitacijos pililės ir išpūsti skaičiai, pareiškia baigdamas laikraščis, nieko nepakeičia faktinėje padėtyje.

Laikraštyje „Berliner Boersenzeitung“ pabrėžiama: „Jei laikraščių „New York Times“ ir darbar vėl buvo patvirtinta, kad anglų ir Šiaurės Amerikos laivų statyklos labai atsilieka ir dar ilgai ašiliks nuo tų nuostolių, kurie padaromi britų laivynui, tai tas faktas rodo tikros padėties konstatavimą Atlanto vandenynę, nors toj padėtis ir gerokai prieštarauja anglų publicistų svajonėms“. Toliau laikraštis primena, kad buvo nuskandinta taip daug britų laivų rugpjūčio mėnesį, kai vokiečių karinės jūrų ir oro pajėgos Baltijos jūroje ir Juodojoje jūroje pasiekė nepanrastai dideliu laimėjimui, kovodamas prieš sovietų prekybos laivyną.

Laikraštis „Deutsche Allgemeine“

ne Zeitung“ konstatuoja, kad mūsiai Atlanto vandenynę vyksta ir toliau nesumažėjusiu tempu ir kad kiekvienas vokiečių laimėjimas šiam mūšyje parodo dar didesni vokiečių padėtis, nes jie galėja išvengti nauju laivysta. Ryšium su tuo laikraščiai nurodo ir italių pranešimus apie jų laimėjimus, kai jų karinės pajėgos Viduržemio jūroje nuskandino 122 prekybos laivus ir 23 tanklaivius, o Atlanto vandenynę — 52 orųvibos laivus ir šešis tanklaivius.

Laikraštyje „Berliner Boersenzeitung“ pabrėžiama, kad tikrai gresianti Atlanto vandenynui, tam gyvybiniam anglų nervui, ir kad povandeninių laivų bei karinės oro pajėgos nenuilstamai veikia, siekdamos šią grėsmę prieši kiekvieną mėnesį padaryti daugiau mirtiną.

Buvusių prancūzų komunistų manifestas

RAGINA VISUS PRANCŪZUS N USIGREŽTI NUO KOMUNIZMO

PARYŽIUS. Visa eilė buvusių Prancūzijos atstovų, senatorių ir burmistrų komunistų išsiuntinėjo savo buv. partijos draugams atvirą laišką. Jame aštriai žodžiai pasisakoma prieš iki šiol ju reikštis komunistines pažūras. Sitame pareiškime mineti asmenys pasiskako, kad komunizmas jokiu būdu nera tinkama partija ginti darbininko interesams. Laiške konstatuojama, kad Stalinas noris paaukti prancūzų tautą sovietų interesams, norėdamas tinkamu momentu pulti Europą su sovietų armija. Vokiečių kariuomenė rytų Europą karuoja laukose išgelbėjo Europą nuo bolševizmo, tuo pačiu išgelbėjo ir prancūzų darbininką. Ši manifestas pasiraše asmenys pabaigoje reiškia vilti, kad šio ka-

ro gale Europa bus sutaikinta ir suvienyta, visiems bus darbo ir duonos. Ši atsišaukima, tarp kitų pasiraše būv. Senos departamento atstovas Marcel Gittonas, Senos departamento senatorius Clamamus, Senos departamento atstovas Marcel Capronas, būv. Senos departamento atstovas ir Malaikoff burmistras Piginnier ir Šiaurės departamento atstovas būv. Prancūzijos komunistinio jaunimo sąjungos vicepirmininkas Dewezas.

BUDAPEŠTAS. Regentas von Horthy kar prieš sovietus proga suteikė karinius pasižymėjimo ženklus už ju narravimą 80-čiai Vengrijos armijos karininkus.

Siūlys keisti neutralumo įstatymą

NEW YORKAS. Laikraštis „New York Times“ iš vyriausybės sluoksnių patyrė, kad Jungtiniai Valstybių vyriausybė per artimiausius tris mėnesius pasiūlys kongresui pakeisti neutralumo įstatymą taip, kad Jungtiniai Valstybių prekybos laivams būtų leidžiamas atėityje iplaukti į ka-

Anglijos uostus. Galutinis sprendimas priklauso nuo to, kaip vyks mūšiai Atlante artimiausiai mėnesiai. Jei paskandintų laivų skaičius išsilaisys tokiam pat lygyje, „rudens būvyje“ prie neutralumo įstatymo būs pridėta paštaba, kad Jungtinės Valstybės prekybos laivams būtų pakeisti, arba praplėsti.

Viduriniame fronte vėl sumuštos stiprios pričio jėgos

I nelaisvę paimta 30.000 sovietų karių

BERLIN. IX. 5. Kaip DNB iš atitinkamu sluoksnį patyrė, kovos viduriniame Rytų fronto ruože paskutinėmis dienomis vystosi labai sėkmingai. Nuo rugpjūčio 25 d. iki rugsėjo 4 d. vien tik dviejų korpu puolimo ruože

buvu paimta i nelaisvę daugiau kaip 30.000 sovietų karių ir pagrobtą ar sunaikintą 160 tankų.

Be to, šiam ruože bolševikai neteko keletos šimtų sunkvežimių, daugiau kaip 200 patrankų ir labai daug ivairios karo medžiagos. Antroje rugpjūčio mėnesio pusėje bolševikai, mesdami į kovą dideles tankų ir sunkių ginklų jėgas, bandė išlaikyti priėjimą prie vieno tilto per žemutinį Dnieprą. Vienas vokiečių tankų korpas apsupo sovietų jėgas ir tris dienas užtrukusiose karštose rungtynėse privertė jas susitelkti klamptoję paupio vietoje. Sovietai čia turėjo tokius nepaprastai sunkius nuostolius, jog tik nedidelei jų vienėtį daliui pasiekė paspraskti už Dniepro. I vokiečių rankas pateko 9.600 bolaisvių, 98 tankai, 108 patrankos ir prieštankiniai pabūklai, o taip pat ir 6 lėktuvai. Mūšyje kritusiu sovietų kareivų skaicius iki šiol dar sunku buvo nustatyti.

BERLIN. IX. 5. Rytų fronto vidurinėje dalyje kovojantis vokiečių armijos korpusas užémė dideli žemės plotą ir padarė bolševikams skaudžių nuostolių žmonėmis ir medžiagomis. Ligšolinėmis žiniomis, šito korpuso srityje per kovas tarp rugpjūčio 25 d. ir rugsėjo 4 d.

buvu paimta 17.384 bolaisviai. Be to, to korpuso daliniai sunaikino arba atėmė 121 sovietų tanką, ju tarpe 30 sunkių, 13 šarvuotų žvalgybinių vežimų, 193 patrankas, 517 autovežimų ir 200 kitų vežimų. Toje pačioje kovų srityje stipresnės sovietų šarvuociai dalys buvo vokiečių pėstininkų ir šarvuociams atremti pabūklų smarkiai apšaudyti ir joms buvo padaryti dideli nuostolių. Puolantieji sovietų tankų junginiai buvo visiškai sumalti. Iš 63 sovietų tankų 62 buvo sugadinti ir išdeginti svinėniu, patakiusiu iš vokiečių pozicijų.

Tarp Ilmenio ežero ir Suomijos įlankos vienas vokiečių armijos korpusas, sėkmingai verždamasis į priekį, padarė sovietams didelių nuostolių kareiviams ir karo me-

džiagomis. Bolševikai neteko šešių sunkių ir devynių vidutinių tankų, septynių šarvuotų žvalgybos vežimų, dvidešimties patrankų, ju tarpe kelių stambaus kalibro ir didelio skaicius lengvų ir sunkių pėstininkų ginklų. Nuo rugsėjo 1 iki 3 d. d. šito korpuso veikimo srityje buvo paimta i nelaisvę 2.000 sovietų karių. Iš bolaisvių pasiskymu matyti, kad sovietų kariuomenės junginiai su kuriu salduria šis vokiečių armijos korpusas, per paskutinių dienų kovas turėjo labai kruvinų nuostolių. Rugsėjo 4 ir naktį i rugsėjo 5 d. buvo sunaikinta ir sovietų lėktuvų 25 lėktuvai buvo numušti ir 23 — sunaikinti žemėje. Be to, buvo numuštas vienas užtvaras ballonas.

Jūros srityje į šiaurę nuo Dagoe vokiečių karo lėktuvai nuskandino vieną 2.000 tonų prekybos laivą.

BERLIN. IX. 5. Vokiečių Rytų fronto šiaurinėje dalyje rugsėjo 4 d. vienam vokiečių armijos korpusui pavyko nalkinamai sumušti sovietų užpakuolę saugą. Daugelis kelių užtvarų, minų laukų ir sovietų atliktu išsprigdinimui buvo smarkiai puolimu nugalėta. Slenkanti į priekį vokiečių kariuomenė paseikė ir pralaubė sovietų atakai. Išginamą pasipriešinimą liniją, kuri buvo sustiprinta tankais, ir jai ganti sovietai buvo sutraukę sun-

džiagomis. Bolševikai neteko šešių sunkių ir devynių vidutinių tankų, septynių šarvuotų žvalgybos vežimų, dvidešimties patrankų, ju tarpe kelių stambaus kalibro ir didelio skaicius lengvų ir sunkių pėstininkų ginklų. Nuo rugsėjo 1 iki 3 d. d. šito korpuso veikimo srityje buvo paimta i nelaisvę 2.000 sovietų karių. Iš bolaisvių pasiskymu matyti, kad sovietų kariuomenės junginiai su kuriu salduria šis vokiečių armijos korpusas, per paskutinių dienų kovas turėjo labai kruvinų nuostolių. Rugsėjo 4 ir naktį i rugsėjo 5 d. buvo sunaikinta ir sovietų lėktuvų 25 lėktuvai buvo numušti ir 23 — sunaikinti žemėje. Be to, buvo numuštas vienas užtvaras ballonas.

BERLIN. IX. 5. Vokiečių Rytų fronto šiaurinėje dalyje rugsėjo 4 d. vienam vokiečių armijos korpusui pavyko nalkinamai sumušti sovietų užpakuolę saugą. Daugelis kelių užtvarų, minų laukų ir sovietų atliktu išsprigdinimui buvo smarkiai puolimu nugalėta. Slenkanti į priekį vokiečių kariuomenė paseikė ir pralaubė sovietų atakai. Išginamą pasipriešinimą liniją, kuri buvo sustiprinta tankais, ir jai ganti sovietai buvo sutraukę sun-

ANKARA. Oficialiai patvirtinti nepaprasto karo teismo Bagdade sprendmai, kuriais buvo nuteisti mirti būrių Irako ministeris pirminkas Rašid Ali El Kailanis, buv. Irako ūkio ministeris Junis Sabaulis, Ali Machmudas šeichas ir keturi žymūs Irako armijos pulkininkai. Sprendimai buvo padaryti kaltinamiesiems nedalyvaujant. Jiems buvo paliktas septynių dienų laikas skundui pateikti. Per ta laiką nuteistieji galėjo atvykti į Bagdadą ir prašyti peržiūrėti bylas. Be to, pranešama, kad dar septyni kiti Rašid Ali El Kailanio ministerių kabineto narai buvo nuteisti 24 metus kalėti ar kalėti iki gyvos galvos sunkiųjų darbų kalėjime.

AMSTERDAMAS. Reuterio ži-

niomis iš Canberros, Australijos prekybos ministeris Page paskirtas atstovauti Australijos ministrių kabinetą Londone įvyksiantiems pasitarimųose. Londone jis išbus tik trumpą laiką, ir toliau tebeidamas savo seniavias pareigas Australijos ministerijų kabinetė.

VAŠINGTONAS. IX. 5. Karo ministerio pavaduotojas Pattersonas pareiškė spaudos konferencijoje, kad per artimuosius mėnesius iš kariuomenės būsią atleista apie 5.000 karininkų, pasiekusiu amžiaus ribą. Šis nutarimas paliečia apie 500 armijos ir 4.400 — tautinės gvardijos karininkų; kiti yra atsargos karininkai. Be to, kar'o ministerija kreipsis į parlamentą, prašydama suteikti vieno milijardo dolerių kreditą tankams, priešankinei apsaugai ir zenitinei artilerijai gaminti. Associated Press šiuo reikalui praneša, kad šia vieno milijardo dolerių sumą sudaro maždaug 600 milijonų dolerių, kuriuos parlamentas praėjusi mėnesį iš įstatymo projekto buvo išbraukė, ir be to, dar 400 milijonų dolerių.

KANADA DUOSIANT BOLŠEVIKAMS GINKLUS

NEW YORKAS. IX. 6. Žiniomis iš Ottawos, Kanados amunicijos ministeris Howe pareiškė, kad Kanada aprūpiinsianti Sovietų Sajungą ir Čungkingo Kiniją karo medžiagomis.

NEW YORKAS. Associated Press žiniomis, iš Bostono, Massachusetts apeliacinis teismas ketvirtadienį svarstė Otto von Habsburgą bylą už greitą važiavimą automobiliu. Teisėjas pareiškė, kad nebuvę jokių pagrindo važiuoti 100 kilometrų greičiu, „nes Hitleris dar į Ameriką neatvykė ir nebuvuo ko bijotis, kad jis Habsburgą vytus“.

Susidurė du japonų laivai

TOKIO. Sachalino rytu pakraštyje vakar valare, esant smarkioms migloms, susidūrė du japonų prekių laivai. 5.419 tonų laivas „Tokusan Maru“ buvo smarkiai sužalotas ir netrukus po to nuskendė. 26 to laivo iugalos nariai buvo išgelbėti, o 18 mirė.

MUNCHENAS. Dėl širdies smūgio mirė 78 metų amžiaus sulaukes gerai tarptautiniuose specialistu sluoksniuose žinomas leidėjas Hugo Bruckmannas, — Vokietijos Reichstagio narys, vokiečių ir italių draugijos Miunchene pirminkas.

MUNCHENAS. Flueriui išsakius, mirusiam 78 metų amžiaus leidėjui Hugo Bruckmannui bus surostošas valstybinės laidotuvės.

Trys su puse milijardo naujų mokesčių

VAŠINGTONAS. Po smarkių, tris dienas trukusiu debatu senatas 67 balsais prieš 5 priėmė naują mokesčių įstatymą, kuriuo numatomas surinkti mokesčių 3,584 milijardų dolerių sumoje. Įstatymas persiunčiamas atstovų rūmams, kurie

pasisakys dėl senato pasiūlytų 367 milijonų dolerių papildomų mokesčių. Ryšium su tuo „Associated Press“ praneša, kad naujuoju įstatymu bus apdėti tiesioginiai federaliniai mokesčiai dar 5 milijonai Jungtinii Valstybių piliečių.

Pevandeninės laivas užpuolės į Islandiją plaukus Amerikos naikintoja

VAŠINGTONAS. IX. 5. Karo laivyno ministerijos pranešimui, ketvirtadienio ryta vienas povešdeninis laivas užpuolė plaukus su pašto siunta į Islandiją Jungtinės Valstybių naikintoja „Greer“. Vi-

sos torpedos patakiuiose pro šali. Naikintojas numetės považiunes bombas, kurių veikimas nežinomas.

Už akių nuteisti mirti keli buv. Irako ministeriai ir 4 pulkininkai

ANKARA. Oficialiai patvirtinti nepaprasto karo teismo Bagdade sprendmai, kuriais buvo nuteisti mirti buv. Irako ministeris pirminkas Rašid Ali El Kailanis, buv. Irako ūkio ministeris Junis Sabaulis, Ali Machmudas šeichas ir keturi žymūs Irako armijos pulkininkai. Sprendimai buvo padaryti kaltinamiesiems nedalyvaujant. Jiems buvo paliktas septynių dienų laikas skundui pateikti. Per ta laiką nuteistieji galėjo atvykti į Bagdadą ir prašyti peržiūrėti bylas. Be to, pranešama, kad dar septyni kiti Rašid Ali El Kailanio ministerių kabineto narai buvo nuteisti 24 metus kalėti ar kalėti iki gyvos galvos sunkiųjų darbų kalėjime.

ROMA. IX. 5. Specialus „Giornale d'Italia“ korespondentas praneša, kad italių ekspedicinio korpo lėktuvų eskadrilė puolė dvi didelės sovietų motorizuotas kolonas. Daug tankų ir kitokų kovos vežimų buvo padegta į sunaikintą. Italų lėktuvai priešo kariuomenė dar apšaudė kulkosvaidžiai ir padarė jai didelių nuostolių.

AMSTERDAMAS. Reuterio ži-

Niekas negali tarnauti dviem ponams

Vokiečių spauda apie Churchillio ir Kingo kalbų dvikovę

BERLIN. Laikraštis „Deutsche Diplomatische-Politische Korrespondenz“, komentuodamas Churchillio ir Mackenzie Kingo kalbų dvikovą, konstatuoja, kad, toms abiem kalboms atėmus visus dekoratyvinius priedus, pasilleka įtoliai senasis Churchillio reikalavimas išplėsti karą. Toliai laikraštis nurodo, kad nesikratoma parvergti tokias sventimas, konflikte visiškai nedalyvavusias tautas, kaip Irakas, Sirija, Iranas, Islandija ir paruošiamas keliai naujai bolševizmo ekspansijai, kaip tai buvo neseinių padaryti. Būdingi esą, pabrežia laikraštis, anglų saksų valstybių santykiai. Šiandien, pareiškė Mackenzie Kingas, Kanada jaučia-

si britų Commonwealtho narių. Antra vertus, Kanada esanti Naujojo Pasaulio valstybė su visais ryšiais, kurie ypač aiškūs pasidare Roosevelto eroje. Roosevelto garantijos Kanadai, kurias Mackenzie Kingas aiškai pabrėžė, pakanamai griauna, kaip toliai nurodo laikraštis, daugiau negu vienašališkus santykius tarp šių dviejų nevylių valstybių šiaurinėje Vakarų pusės rytuose dalyje. Tačiau ši Kanados vienybė darant itakos britų saloms, kurios laikomos „tilto pradžia“, kuria Šiaurės Amerika turi palikti „savę gynimui“. Niekas, tačiau, negalės tarnauti dvim ponams, rašoma toliai laikraštyste, taip galioja ir Kanadai, kuri seniai pasidavusi neisvengiamai įvykių raičiai. Jau vien britų baziu perleidimas Jungtinės Valstybės Atlanto vandenyno labai aiškiai parodė šiuos faktus. Šia proga laik-

Anglai pasikvietė Amerikos parlamentarus

NEW YORKAS. IX. 5. Britų vyriausybė pakvietė atsilankytį Anglijos Jungtinės Valstybių kongreso narius. Jungtinės Valstybių svečiai patikriniai, kaip Anglijos panaudoja Jungtinės Valstybių pagalbą. „Associated Press“ žiniomis, šis pakvietimas senato sluoksniuose sukelė mažą entuziazmo. Senato užsienių reikalų komisijos pirminkas Connally pareiškė, kad teikimasis Anglijai pagalbos yra prezidento reikalas. Siaip ar taip prezidentas turis laikui bėgant kongresą informuoti apie panašius savo žygius, kad tuo būdu kongresas galėtų tuos jo žygius patikrinti ir pakritikuoti. Maža tebūsi galima pasiekti kongreso narių lankymuose Anglijoje. Demokratas Clarkas Connally, kad Jungt. Valstybių vyriausiuoju prokuroru.

KOPENHAGA. Danų parlamentas nutearė ir 1942 m. laikytis vasaros laiko. Be to, buvo nuteistas dar metams pratęsti nustatus dėl kvečių ir kvietinių miiltų normavimų, ruginės duonos kainai palaikti.

ROMA. Dėl visos suomių teritorijos, iki pat jos senųjų ribų išsardavimo iš bolševizmo, laikraštis „Messaggero“ rašo, kad Suomija vėl atgavusi savo visišką nepriklausomybę, ligiai kaip i 1918 m., kuo met jį kovojo prieš tą patį priesą — bolševizmą. Suomija buvo vienai pirmųjų Europoje, kurie sunaikinės rankose stoją prieš bolševizmą. Suomiamas jų tautinės nepriklausomybės gynimas yra sutar-

pes su bendra priešbolševistinė kova.

BERNAS. Oficialiai pranešama, kad nuo 1941 m. rugsėjo 1 d. uždaromi Bordeaux, Nanto, Le Havre, Lille, Antverpeno, Roterdamo ūkycių konsulatai, taip pat generalinis konsulatas Oslo mieste. Tu tarpu šiuos konsulatai pareigas atliks Paryžiaus, Briuselio ir Amsterdamo konsulatai, taip pat pa-

siuntintybė Berlyne.

Suomija vėl atgavo visišką nepriklausomybę

Mažosios tautos buriasi apie aši

MILANAS. Maršalo Mannerheimo išakymas Suomijos kariuomenėi ir pasikeitimais telegramomis tarp Dučės ir maršalo Antonescaus, rado gyva atgarsį visoje Šiaurės Italijos spaudoje.

Suomijos ir Rumunijos pavyzdžiai, — pabrėžia laikraštis „Corriere della Sera“, — iroda, kad ašies valstybių karas Europai išvaduoti susilaukė mažųjų valstybių pritarimo ir bendradarbiavimo. Ašis niekuomet nebuvuoja išrašusi į

savo vėliava mažųjų tauto gynimo programos, kaip tai darė vadinosios demokratijos. Bet už tai ašis praktikoje tautas, pasiruošius padėti ir daryti aukas, — kaip rumunų, suomių, vengrų ir kroatų tautos, — atvedė į atgimimą ir į laimėjimus. Anglia ne tik daugelį mažų valstybių sugriovė, bet ji ir toliai siekiant tuos mažuosius kraštus, kuriems iki šiol buvo parakyti iš jos išsisukti, palinti į savo rankas.

Doriot išvyko kariauti į Rytų frontą

PARYŽIUS. „Prancūzijos liaudies partijos“ (Parti Populaire Français) pirmininkas Jacques Doriot vakar drauge su pirmuoju prancūzų savanorių legionu kovai prieš bolševizmą kontingentu išvyko į Rytų frontą. Prancūzų liaudies partijos laikraštis „Cri du Peuple“ atspaudino ſiandin dar vieną Doriot parašytą įžanginį, kuriamas jis tarp kita ko rašo: „Šiandien Šaliai savo buvusiojo priesiunklio vyksta prancūzų padėti sunaikinti biauriai vergija, kuri grėsė paversti niekais visą kultūrą Europoje ir pasaulyje“. Būtu buve nesuprantama, pabrėžia baigdamas Doriot, jei Prancūzija nebūtų prisidėjusi prie kovos prieš savo nusilpinimą, savo vidujinio sugriuvimo ir izoliavimo kalininkus, ku-

Birštonas, die Perle am Memelstrand

Bei deutschen Soldaten im Kuraufenthalt / Von Johannes Rowinski

Durch die spätsommerliche litauische Landschaft rauscht an einem unvergleichlich schönen Sonnabendtag unser Kraftwagen. Ziel ist der Kurort Birštonas. Bis dahin haben wir von Kauen aus einen Weg von 40 Kilometern, also

Zeit genug, durch das Wagenfeste über die vorbeihuschenden Felder zu schauen, die dichten sattgrünen Wälder zu bewundern und die ärmlichen, kleinen strohgedeckten Holzhäuser und Scheunen der litauischen Bauern flüchtig zu studieren. Ein Schwarm von Gedanken überfällt den so stumm vor sich Hinblickenden, und es fällt schwer, sich ihrer zu erwehren, zumal hier und da das Grab eines deutschen Soldaten an unserem Wege liegt. Ueber diese Straße zog der Krieg, fluteten die russischen Regimenter vor dem deutschen Ansturm zurück. Hier knackte unsere Wehrmacht ungezählte sowjetische Panzerwagen, auf die Stalin einst so stolz war, und die nun ausgebrannt und umgestürzt im Strassengraben liegen. Als ob der Himmel gleichfalls finstere Gedanken hegt, stellt er plötzlich vor die lustig tanzenden Sonnenstrahlen eine dunkle Wolkenwand... und dann regnet es.

Unterdessen sind wir aber in Birštonas angekommen, und nun gilt unsere Aufmerksamkeit den Ausführungen des Kurdirektors, dessen liebenswürdiger Einladung wir gefolgt sind, um den Lesern unserer Zeitung ein schönes Flecken vorzustellen, um vor allem aber hier zur Erholung weilende deutsche Soldaten besuchen zu können. Zur gleichen Stunde sind Militärarzte aus Kauen zur Inspektion eingetroffen, so dass sich der Kreis der dem Kurdirektor interessiert Zuhörenden erweitert hat.

Seit genau 84 Jahren ist Birštonas ein Kurort, das heißtt, ist man bemüht, die Heilkraft einer Mineralwasserquelle, die unmittelbar am Ufer der Memel aus 300 m. Tiefe entspringt und eine ständige Temperatur von 81,4°C hat, für die medizinische Behandlung Erkrankter zu verwerten. Seit dieser Zeit also sind in den Sommermonaten ständig Magen-, Leber- und Nierenkrankte zu dem Kur-

ort an der Memel gefahren und haben hier Heilung gefunden. Welt mehr zuständig ist Birštonas aber für rheumatische Leiden, und es heisst, dass gerade Rheumatikern während eines Kuraufenthalts geholfen werden konnte.

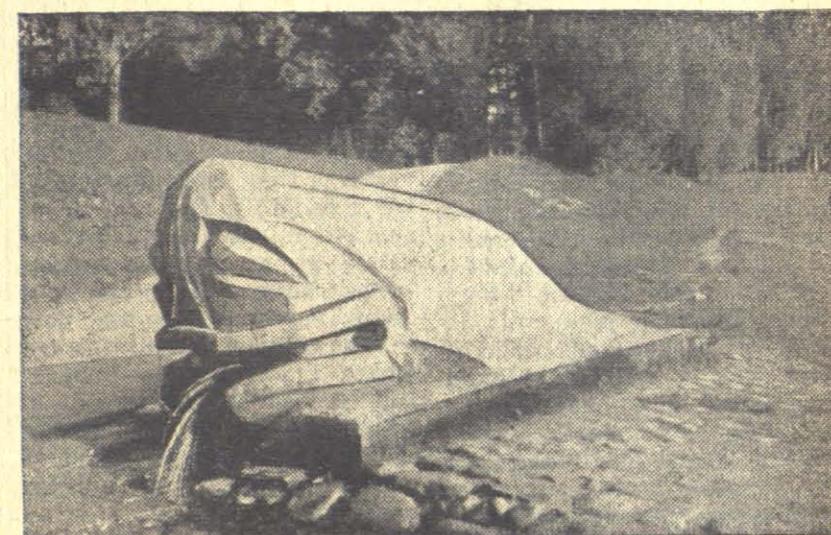
Vor dem Kriege bevölkerten das Bad jährlich bis zu 4000 Kurgäste, die dann allerdings nicht alle in der Kuranstalt untergebracht werden konnten, sondern in dem mit der Kuransalt heute auf Gedeih und Verderb verbundenen Städtchen gleichen Namens Obdach fanden. Und man kann es sich gut vorstellen, dass selbst die Patienten, die hier wohnen müssen, mit Begeisterung von ihrem Aufenthalt in Birštonas sprechen, denn hier hat die Natur eine so glückliche Kombination von Wasser, Wald und Hügeln geschaffen, dass man meinen möchte, sie wollte mit der Schöpfung Birštonas die Litauer für ihre ansonsten doch wenig abwechslungsreiche Heimatlandschaft entschädigen. Die breite Memel, die an dieser Stelle eine ihrer vielen Windungen macht, hat dieser Landschaft für alle Zeiten ihr Gesicht gegeben, als das abwärts eilende Wasser des Stromes sich durch Täler sein Bett suchte und nur stehen liess, was seiner Kraft trotzen konnte oder ihm nicht gerade im Wege war. Das einzigartige Bild einer Urlandschaft bietet sich dem am Ufer Stehenden auch heute noch, und es ist ein malerischer Kontrast zu dem angrenzenden gepflegten Kurgarten, in dem sich auf Rondellen und Beeten die schönsten Kinder Floras ein Stellidchein geben haben. Alte Bäume überschatten dichte Rasenteppiche, und auf kiesgesprengten Wegen kann der Kurgast nach Belieben lustwandeln. Wem's dann Spass macht, Birštonas aus der Vogelschau zu betrachten, ersteigt auf 180 Stufen (jawohl, wir haben sie gezählt) den Gipfel einer Anhöhe, die 60 m über den Memelspiegel hinausragt.

Mag es der Werbung von Kurärzten dienen, mag es sie von Birštonas fernhalten einerlei, ich erzähle an dieser Stelle die grauselige Geschichte, die mir allein der Kurdirektor anvertraute, und wobei ich mir nicht schlüssig darüber war, ob sein Gesicht

Stolz oder ein unerträgliches Entsetzen bei seiner Schilderung ausdrückte. Hier oben, so berichtet er, auf einer an dem Abhang stehenden Bank weisend, hat im Jahre 1930 ein Prälat eine litauische Frau, die angeblich ihm nachstellte, erwürgt, und dann die Leiche den Berg hinabgestürzt. Schon nach wenigen Tagen war das Verbrechen aufgedeckt. Der Geistliche erhielt eine Zuchthaussrafe von sechs Jahren. Als er sie verbüßt hatte, geriet er kurz danach mit einem Bauern in Händel, der ihn erschoss. So wurde der Mord an einem Menschen doch durch den Tod des Mörders gesühnt.

Wenn dieser Berg sprechen könnte, würde er vielleicht noch manch Geheimnis preisgeben. Er würde dann aber auch von dem bis zu seinen Höhen hinaufschallenden Hufschlag der Rosse der deutschen Ordensritter erzählen, die im Mittelalter als Kuriere durch Birštonas zogen.

Birštonas ist seit dem Jahre 1920 in der Obhut des Roten Kreuzes, das seit dieser Zeit hier schon unendlich segensreich gewirkt hat. Zahlreiche Neueinrichtungen sind ihm bereits zu verdanken und Erweiterungen und Modernisierungen umfangreichster Art waren für das vergangene Jahr und die nächste Zeit gedacht. Da überfielen die Bolschewisten das Land, pflanzten Schrecken und Unkultur, wo friedliches Leben das Fundament einer

Aus einem steinernen Fischkopf sprudelt das Wasser der Heilquelle

planvollen kulturellen Aufbaubarbeit nach deutschem Vorbild hätte werden können. Eines schönen Tages hat man in der Person des Kurdirektors, der reiche Erfahrungen an deutschen Universitäten gesammelt, einen Spion erkannt, und er wäre heute vielleicht verschleppt, getötet oder saesse hinter Gefangenismauern, wenn nicht die deutsche Wehrmacht dem bolschewistischen Spuk ein Ende bereite, und die in den Kerkern schmachenden litauischen

Gefangenen befreit hätte. Ist es angesichts dieser Tatsachen ein Wunder, wenn die Litauer dem deutschen Soldaten für die Befreiung dankbar sind und eine Gelegenheit suchen, diese Dankbarkeit vor allem den Männern im grauen Rock gegenüber zum Ausdruck zu bringen? Was lag da näher, als dass von litauischer Seite erholungsbedürftige Angehörige der Wehrmacht und des Reichsarbeitsdienstes eingeladen wurden, in Birštonas vorliegende Heilung und Wiederherstellung ihrer Gesundheit zu suchen! In freundlichen Ein- und Zweimannstuben sind unsere Soldaten dort untergebracht, und man lässt ihnen alle Pflege angedeihen, deren Menschen fähig sind, die eine Dankesschuld abtragen wollen. Dass sich unsere Landser dabei wohl fühlen, ist klar. In 14 Tagen geht's wieder an die Front. Da heißt es nun also die Zeit nutzen und frohlich und nach Herzenslust ausgelassen sein. „Es ist so schön, Soldat zu sein“ schallt es aus jungen Männerkehlen zu uns herüber, und wie sie sehen, dass ihr Gesang bei uns und den wenigen Kurgästen mit Beifall aufgenommen wird, loest „Erika“ und „Marie-Helen“ ab, und den grauen Kolonnen, die müde durch Heide und Sand marschieren, folgt „Die Pest an Bord“. Es ist wirklich eine Freude, den „Jungens“, die in den letzten Wochen so viel Schweres und Hartes im Kampf gegen die bolschewistische Mörder durchgemacht haben, zuzuhören. In dieser ungetriebenen guten Laune braucht der Soldat ein Maedel zum Tanzen. Selbst dafür ist gesorgt, und der Stabsfeldwebel, der hier das militärische Szepter schwingt, kann nicht umhin, befriedigt über die gute Stimmung „seiner Truppe“ zu schmunzeln. Wir schlossen uns ihm aus volles Überzeugung an und verließen dann Birštonas, das wir nicht nur als eine Perle am Memelstrand, sondern auch als eine gesuchte Staette kennengelernt hatten.

KURZE TAGESMELDUNGEN

Aus dem Führerhauptquartier, 5. September. Das Oberkommando der Wehrmacht gibt bekannt: An der Ostfront erfolgreiche Kampfhandlungen. Die Einschließung Leningrads schreitet fort. Die Stadt selbst liegt bereits unter dem Feuer schwerer deutscher Artillerie. Estland ist vom Feinde gesäubert. Im Seegebiet um England versenkten Kampfflugzeuge in der vergangenen Nacht ein Vorpostenboot und einen Frachter von 3.000 BRT und trafen ein weiteres Handelsschiff schwer. Weitere Nachtangriffe der Luftwaffe richteten sich gegen Hafenanlagen an der schottischen und englischen Ostküste. Die britische Luftwaffe erlitt am gestrigen Tage im Kanalgebiet schwere Verluste. Jäger und Flakartillerie schossen 25 feindliche Flugzeuge ab. Bei Tiefangriffen deutscher Kampfflugzeuge auf feindliche Schiffe im Golf von Suez, in der Nacht zum 4. September, wurde ein Handelsschiff von 8.300 BRT versenkt und ein zweiter grosser Frachter in Brand geworfen. Versuche einiger sowjetischer Flugzeuge, in der letzten Nacht Norddeutschland und Berlin anzugreifen, blieben wirkungslos. Flakartillerie schoss einen Bomber ab.

*

Im mittleren Abschnitt der Ostfront hat ein deutsches Armeekorps in den Kämpfen zwischen dem 25. August und 5. September 17.384 Gefangene eingebracht,

121 sowjetische Panzerkampfwagen, 13 Panzerspähwagen, 193 Geschütze und 517 Kraftfahrzeuge erbeutet bzw. vernichtet. In den Kämpfen zwischen Ilmensee und dem Finnischen Meerbusen verloren die Bolschewisten 15 Panzerkampfwagen, 7 Panzerspähwagen und 20 Geschütze. In der Zeit vom 1. bis 3. September wurden in diesem Abschnitt 2.000 Gefangene eingebracht. Im Laufe des 4. September und in der Nacht zum 5. September wurden 65 sowjetische Flugzeuge vernichtet.

Wie DNB von militärischer Seite erfährt, wurde in dreitägigen Kämpfen eine Sowjetschutzen-Division völlig vernichtet. 4.000 Soldaten wurden gefangen genommen, 46 Geschütze, 6 Panzerkampfwagen und viele MGs erbeutet.

Das Hauptquartier der italienischen Wehrmacht meldet u. a. dass in den Luftkämpfen im Raum von Malta und dem Kanal von Sizilien 22 englische Flugzeuge abgeschossen und zahlreiche andere beschädigt worden sind.

Am 3. September wurden auf dem Dnjeper zwei sowjetische Kanonenboote versenkt.

Roosevelt hat die Beschlagnahme des französischen Schnelldampfers „Normandie“ angeordnet.

Es trat Stille ein. Man hörte, wie Stiefel in verstreute Paronenhülsen traten und der Funker seinen Spruch durchgab: „Ida, Nordpol, Zeppelin... Ida, Nordpol, Zeppelin... Kommän!“ Das war der Vogländer, der einmal Zollfunker auf Wangeroog werden will, weil es das schön ruhig sei. Er ist reif für Wangeroog, denke ich; denn er ist ein Denkmal der Ruhe. Ich wundere mich, wie man jetzt an so etwas denken kann. Aber jeder der Kameraden sieht vor mir mit seinem Leben und seinen Zügen, wenn ich ihn auch nur im Dunkeln wie einen Schatten erkenne. Da ist der Schüler, der von der Reichsschule in Feldafing kam und mir, als das Huhn gerupft wurde, seine Begeisterung für Binding gestand. Ich höre die Stimme, die mich in Patras nicht schlafen ließ, weil sie jedem, der in der Nähe zu fassen war, den erbeuteten vernickelten englischen

Colt erklären musste. Ich sehe den Hessen neben mir kauern, der mit fünf Schildkröten für seine Kinder aus Griechenland nach Hause fuhr, ich erkenne die beiden unsterblichen und unverwüstlichen Kölner, die den Morgen nicht mehr erleben werden, auch der Linzer ist zugegen, mit dem roten Festspielbar, den er seit einer Woche trägt; er könnte ein Mannsbild von Hodler sein. Und des Sanitäters Simme kommt aus dem Erdloch, der sieben Verwundete aus dem Waldgefecht barg. Und der Brandenburger in seinem breiten Lachen liegt dort und das sächsische Kind, mit den ewigen Malzbonbons im Mund. Ich kenne sie alle. Wir alle kennen uns mit allen unseren Schwächen und sind doch ein Trupp geworden bei Hunger, Durst, Fahren Schlafen, Wachen und jedem Abendauer.

(Fortsetzung folgt)

Gleich steigt ein Lied

Nachtangriff der Bolschewisten

(VON SS-KRIEGSBERICHTER SCHWARZ VAN BERK)

(1. Fortsetzung)

Endlich in der Dämmerung war er von seinem Gang, durch die Stellung zurückgekommen. Jedem Schützen hat er an seinem Platz seine Aufgabe gegeben, jedem der 22 Maschinengewehre sein Schussfeld zugeteilt, die Infanteriegeschütze und Granatwerfer für das Notfeuer am kritischen Punkte bereitgestellt und die Pak an ihren Platz befohlen. Die Panzerspähwagen waren hinter den Häusern in Bereitschaft gegangen.

In diesem Augenblick passierte die Geschichte mit dem Haus. Der Chef fluchte. In der Ferne tauchten Reihen sowjetischer Infanterie auf.

Eine Leuchtkugel versprühte mit grünen Sprinkeln in der Dämmerung. Sie kam vom Feinde. Der Chef sagte: „In einer Stunde können Sie hier sein.“

Sie kamen schneller. Ein Wagen, der zu einer Nachbarkompanie wolle, fuhr die Straße entlang, die sich vor unserer Stellung dahinzog. Er wurde beschossen. Unsere Schützen in den Strassengräben waren nun gewarnt. Sie hörten bald Stimmen aus dem dunklen Vorfeld. Und sie sahen bald, wie eine erste Welle sich erhob und auf sie zukam.

Als ob ein Wehr sich öffne, so rauschte nun aus allen Maschinengewehren das Feuer auf die An-

stürmenden herunter, hügelabwärts, ein prachtvolles Feuer von Leuchtspurgeschossen glühenden Punkten. Das Feuer der schweren MGs, hob sich deutlich ab und hörte sich wahrhaft wie rauschende Flut an, die zischend in den entfernten Wäldern brannte. Wie von der magischen Gewalt dieses Feuers emporgezogen, erhoben wir uns aus unseren Löchern und sahen seinem Schauspiel zu und achteten nicht mehr auf das Pfeifen um unsere Ohren, auf die Einschläge der Artillerie. Der Chef stand ja auch da oben, die Hände in die Seiten gestemmt und schaute.

„Abgeschlagen!“ sagte er. „Jetzt wissen die Herrschäfchen, was wir auf der Pfanne haben. Aber es muss hausgehalten werden, Jungens! Nicht so mit der Munition asen! Das war nur der Auftakt. Die Nacht hat gerade begonnen. Munition sparen!“

Gyvoji literatūra

Kalbame apie gyvąją dailią literatūrą. Argi yra negyvoji literatūra? — Kur jos nebus! Negyvoji literatūra tam tikru atžvilgiu kai kam atrodys dar gyvesné už bet kurią klasinę literatūrą. Bet nieko nereiškia ant jos gubrelis užrašyti, kad jinai yra m'rusi: jei nemirusi, tai mirčiai skirta.

Taip galvodami, mes susiduriame su daugelio skaitytojų priešinga mintimi. Gali rastis ir rašytojų kitaip galvojančiu, bet tas dalyko nekeičia, nes gyvenimo dienų ir metų, juo labiau laiko nuotaiką pasikeitimai vienus daiktus nušluoja, kad jų né dulkių nepalieka, o kitų né iš vienos negali išjudinti. Tas magas burtininkas, kuris vertės saisto, pažymėtas amžinumo jéga: kas pažymėtas gyvybei, tas lieka ilgiems laikams, kas negyvas gimé — dulke virsta.

Tik bent kiek žvalia mintimi perbékime per mūsų literatūros lobyną. Ka p visame pasaulyje, ir pas mus paskutiniaisiais metais prieš karą émė rastis originalios ir verstinės dailiosios literatūros, kurios vertė — tik antraštę paskaityti: jau pirmejį puslapių nuobodus, be vertės, o po penkių puslapių užverti knygą ir ją meti, kad nebepasimatytumei su ja. Tai ir bus negyvoji literatūra, be reikalo gimusi, nenaudingai pakelusi spaudos darbą ir apgavusi skaitytoją. Tokia literatūra turi daug negarbingų pavadinimų: vieni ją vadina geltonąja, kiti miegamųjų vagonų literatūra ar kaip kitaip. Ir jos pomégiai — aistrinti skaitytojų ar meilés ar nuotykių išdai-gomis. Minéti tos literatūros pavadinimus ar autorius čia néra reikalas: jie pakankamai žinomi. Kas nežino, gali pats save patikrinti: didžiųjų žmonijos įvykių dienomis menkos vertės veikaliukas nepatraukus.

FR. SILERIS

Keleivis

Dar pradžioj dienų jaunuju
Išėjau aš sau ramus,
Atsiskryiau nuo savuju.
Palikau tévu namus.

Palikau giminę, dalia,
Su iškėjimu giliu,
Pasiémes tik laudele,
Išėjau platiu keliu.

Kaip mane galingai traukė
Tas tikėjimas, viltis!
„Keliai atviras: man šaukė,
Tu i ryti eiki visi!“

„Kai prie vartų tu šviesiuju
Tu prieisi skubinai,
Viskas žemis ka už juju,
Virs tuo dveikiu tenai!“

Dieną nakti aš klajoju,
Keliavau keliu didžiu,
Bet niekuomet nežinoju,
Ko aš ieškau, ko geidžiu.
Buvo vandenys apsupe,
Trukdė keliai man kalnai,
Stačiai tiltai aš per upę,
Dirbau lieptus skubinat.

Aš prie upės. Štai galingai
Ji i ryti rango vis —
Sokau drasai ir ryžtingai
I putojančias vilnis.

Ir i jūras mėlynasias
Upė nunešé gili —
Prieš mane beribė tēsius,
Ketlio galas dar toli.

Jūroj tiltas nesidriekia;
Ir mėlyné amžinai
Su žeme nesusisiekia,
Ir kas Ten, tai ne čionai.

Šiandien sėmoningas skaitytojas jau nori skaityti ne šiaip sau pasismaguriauti, bet kažko rasti nauja, kas bent kiek atsakyti i skaudamus sielos klausimus. Tuo būdu skaitytojas nejučiomis patenka i geruju skaitytojų eiles, vadinas, turėti, kurie ieško geros knygos, sodraus stiliaus, gilių minties, vertingu tipu, kurie skaitytojui lyg ir padėtu jo miglotas dienas suprasti ir patenkinti. Pats savaimė ateina gerosios knygos laikas, knygos, kuri per ilgus metus nepaseno, nemirė, nors ir būtų buvus užmesta ar aplenkta. Ir knyga — ne žmogus: kad ji buvo aplenkta, nesupyksta, bet dar šviesiai pateka skaitytojo horizonte, nuvalyta nuo konkurencijos ir nevertu palydovu.

Jeigu šiandien kas pasakys:
— Atidarykite duris, apdenkite stalus bačiai drobule, nes ateina lankytis gyvoji knyga! — Tai bus ne reklama, bet sielos džiaugsmas ir tiesa.

Ir tas būtų pajuoktas, kas atsakyti:

— Kur gi yra gyvoji knyga?
Jos nebuvu ir néra.

Zinoma, taip kalbėtų tas, kas niekad geras knygos neskyrénuo blogos. O tai atsitiko dėl to, kad jis visą gyvenimą leido pomégiamas ir malonumams ir nemokéjo nusilenkti knygai kaip išminties nešéjai ir pranašūgnies skelbėjai.

Tik paimkite lietuvių klasikų kūrinius, kur atsispindi ištisita tautos epopéja, ir pamatyse, kaip žmogui pasidaro platu ir erdvu jaustis savo palaukėje ir tévų kapinyno artumuje. Atradys, kad ir varna lietuviškai kranksi ir žvirblis lietuviškai čirksci.

Dabar, gal būt, sunku būtų istorijos faktais domėtis, bet lengva visuotinių sielos plasnojimą pasekti. Persitvarkymu sukrėstas žmogus reikalauna erdvės pakvėpuoti didžiosiomis idėjomis ir tikromis vertėmis.

Antai, senas graikų išminčius Aristotelis teigė: „Istorikas ir poetas skiriasi nuo kito ne vien ritminga arba neritminga kalba; juos skiria tai, kad vienas kalba apie įvykusius dalykus, o kitas apie tai, kaip tie dalykai būtų galėję įvykti. Dėl to poezijoje yra daugiau filosofavimo, rimties, negu istorijoje: ji (poezija) parodo, kas yra bendra, tuo tarpu istorija teikia atskirus dalykus.“

Prieš tūkstančius metų pasakytas vertinimas pasiūlieka žmogiškai suprantamas kaip vertas išandien, nes dvasinis gyve-

nimas reikalingas daugiau negu faktų, daugiau negu duonos, daugiau negu apčiuopiamo pinigų. Suprantama, kad Aristotelio teigiamoji poezija nesiveja paskui geltonąja literatūrą. Cia kalbama apie gyvąją literatūrą, kurios turi kiekviena tauta savo gyvenimui pareikšti ir amžinbés idėjomis pagyventi.

Stai žemaičių švietėjės vysk. M. Valančius. Jis žemaičius švietė, blaivybę platino ir mokė dorai gyventi. Gal šiandien ne visiems idomu, kaip jis mokė ir kiek žemaičių atvedė į dorą kelia, bet visi su malonumu paskaitys jo raštus, kuriais jis ligi šiandien žavi ne tik žemaičius, bet visus lietuvius. Kad ir devynioliktojo amžiaus jo Palangos Juzė kriauciukas keliautojas, — ar gi tai néra mūsų praeities trupinėlis, ilgu dešimtmecių tipas, kalbas ne skaičiais, ne metais, bet šviesos žodžiais ir nakčių ilgesiais?

Ar Baranausko „Anykščių Silelis“:

Kalnai kalnuoti, pakalnės nuplikę, —
Kas jūsų grožiu senobiniam tik!

ar iš mokyklos suolo išėjusiems nevertėtū jo pasiskaityti ne pamokoms, bet sielos džiaugsmui ir gyvosios mūsų literatūros garbei, kuri to šeilelio pavėsyje išaugo į žavia Kudirkos, Maironio, Tumo, Krėvės, Vienuolio kūrybą? Ir kiek dar jų, tų tau-riju mūsų klasikų, kurie keistu likimo būdu pastaraisiais metais užklivuę buvo į mokyklas ir lyg, atrodė, ten būtų supeliję. Juos uoliai mokési moksleiviai, o dar uoliai citavo ir guodési rašytojai, o skaitytojai nuriédėjo paskui Juodasis ir Baltas mergeles, neverto žodžio minéti literatūrą.

Prie naujo gyvenimo slenkščio mes sustojame su didelėmis literatūros dovanomis. Mūsų nervai ir galvojimas sukrėsti pergyventų metų ir gyvenamojo karo valandų. Esamoje san-

Mes prie savo laukų,
Ties šilkinėm, linguojančiom giriom.
Mums laukose jauku —
Mes už juos po kalėjimus mirėm.

Mes prie savo kapų,
Ties beržais, kur pavasariai gieda.
Mums darbų su kaupu,
Tai išeinam ir siekiam žiedus.

I tuos žiedus gražius
Mes pakylame, einam ir einam...
Gomurys neišdžius:
Lydi darbas — mūs duona ir dainos.

Mes čia būsim visi
Ties laukais, ties kapais ir ties kryžiais.
Ir didžiam lūdesy
Sirdimi į laukus atsigriže.

Mums rugienos kuždės
Apie nuostabiai didžią tūkrovę,
O vakarė žvaigždė
Paplevens virš laukų, virš kapų, viršum griovių.

piršo ir pelnési, nes jau buvo bepradedas kilti menkavertės knygos biznis.

Prasidedant rudens sezonui, gal pradës rodytis ir naujos knygos. Zinoma, jos nebus nei Zuzės, nei gatvés madonos. Jos bus svarios šviesos ir kūrybos šaltiniai. Jos tišs skaityti ir Krėvės „Sarūno“ piemeniliams ir patiem Sarūnams.

Jau bus didelis džiaugsmas, kad išdamas naują knygą neapsigausi dėl jos šlykštumo ar propaguojamo biznio. Ta pačia proga bus mums miela grįžti prie savo klasikų ir juos naujais jausmais pergyventi. Mes klasikus sutinkame, kaip Maironių sutiko poeziją:

Išvydau ją ant marių krašto:
Skrustai, kaip marmuras, išbalė;
Iš jos akių skaičiau be rašto
Tylaus ilgėjimos begale.

FAUSTAS KIRŠA

Maršalo

Antonescu alsišaukimās

BUKAREŠTAS. Savo valstybei vadovavimo metinių sukaktuvu proga maršalas Antonescu paskelbė atsišaukimą. Šiame atsišaukimā jis pirmiausiai konstatuoja, jog jis 1940 m. rugsėjo 6 d. atsistoję priešakje suardytos, sugadintos, nusiminisios, dezorganizuotos ir apieštinos tautos. Jis atsistoję tos tautos priešakje po to, kai ištisais metais buvo kovoje dėl sveikų ir stiprių tautinių krašto pagrindų. Jis visuomet buvo stengesis kraštui gražinti jo garbę ir laisvę ir išnaujinti prieities šešilius. Pasitikė-

damas nauja krašto dvasia, pareišké maršalas Antonescu, jis vél sumežę Rumunijos likimo stūlus ir Rumuniją sujungę garbingoje sąjungoje su Vokietija, Italija ir Japonija. Si sąjunga ne tik užtikrina kraštui ramią plėtotę, bet ir apsaugo jį nuo bolševikinio pavojaus ir suteikia jos šventųjų teisių igyvendinimą. „Aš šią sąjungą sudariu paremiamas tautos lojalumo, nes tauta nori apginti savo garbę ir savo žemę. Didžioji voiedžių tauta ir Italų tauta mane suprato ir mus sažiningai paremė Fiureris ir reichskancleris Adolf Hitler ir vokiečių kareivai, kurie, aukodamiesi, kovojo rumunų žemes ir galiu mūsų kareivių krauju nuplauti dėmes, kurios buvo ant mūsų garbės“. Toliau maršalas nurodė jo pirmųjų valdymo metų pasiseimus vidaus politikos srityje, ir pareiškė, jog jis Rumunijos valstybe vél pastatę ant sažiningumo ir darbo pagrindų. Prancūzas apie tolimesnes priemones vidaus politiniam gyvenimine, Antonescu pareiškė, jog šie pirmieji metai ne tik atnešė laisvę rumunų žemei, bet ir šaukė tautą naujiems uždaviniams.

Mires Hugo Bruckmannas buvo senas Fiurerio kovos draugas

MIUNCHENAS. Žinomas leidėjas Hugo Bruckmannas, kuris, kaip jau buvo pranešta, mirė nuo sirdies smūgio 78 metų amžiaus sulaukęs, buvo senas Fiurerio kovos draugas. Tai rodo jau jo NSDAP partijos knygutės numeris — 91. Jis buvo ne tik Vokietijos Reichstag, Reicho Kultūros Senato ir Vokietijos Akademijos narys, bet ir Vokietijos Muziejus Miunchene direktorius, o be to, ten esančios vokiečių italių draugijos pirmmininkas. Jo imone įsteigė 1863 metais Bavarijos sostinėje jo tévas. Ji ypač pagarsėjo, leisdama klasikų meno veikalų reprodukcijas ir garsių menininkų

autobiografijas. Leidykla ypač pasižymėjo, žengdama pirmuosius žingsnius meno žurnalų leidimo srityje. Ypatų nuopelnų velionis susidarė išleidžiantis Austeno Stewart Chamberlaino veikalus, su kuriuo jis per Vagnerio šeimą rišo tamprūs ryšiai.

SANCHAJUS. Laikraštis „San-chai Mainiši“ praneša, kad du vokiečių misionieriai katalikai, kuriuos liepos 27 dieną iš Kinhs'aghieno, Šantungo provincijoje, buvo pagrobę kinų komunistai, buvo japonų kariuomenės išvaduoti ir sugrižo į savo gyvenamą vietą.

Didelis laimikis — pats grybų karalius. Paulinausko nuotr.

Idėjinių nacionalsocializmo pagrindai

(Atkelta iš 5 pusl.)

ningiai ar garbingiai. Galima, aisku, laisva valia ar prievara atsisakyti savosios tautos kalbos, jos papročiu bei kultūros, bet negalima atsisakyti savo atrauso, ir todėl — pakeisti savosios tautybės.

Tautos, kaip kraujų bendruomenės, iškėlimu nacionalsocializmą atskleidžia visų imperialistinė nu-tautinimo tendenciją beprasmiskumą. Paprastai tokis kitų tautų nu-tautinimas — sutautinimas tikimasi pasiekti išoriniu kalbos primetinu. Bet kadangi tautiškumas glūdi ne kaip, o krauje, tai tokis išorinis savos kalbos kitai tautai pri-metimas visiškai nereiškia jas nu-tautinimo, atitinkamai sutautinimo. Sutautinti galima tik žeme, bet ne žmones!

Iš viso, kaip nurodo „Mein Kampf“ autorius, apie bet koki svetimos tautos sutautinimą būtų galima tik tuo atveju kalbetti, jei pavyktų pakeisti sutautinamą krauju. Tai betgi kitaip neįmanoma, kaip rasiiniu maišymusi, kuris reikštų kaip tik pragaistingą savo gryno kraują paskandinimą svetimame krauje.

Baigiamė pastebėjimui, kad tau-tos, kaip kraujų bendruomenės, su-pratimas, vieną tautinę bendru-menę atribodamas nuo kitų ir tuo pačiu atskleidamas veržlaus smel-kimosi beprasmiskumą, gali pa-tekti tvirtus tautų bendradarbiavimo pagrindus.

KĄ PASAKOJA PATEKĖS I SUOMIU NELAISVĘ SOVIETŲ GENEROLAS

HELSINKIS. I suomiu nelaisvę patekės sovietų generolas Kirtič-nikovas pareiškė, kad pagrindinė sovietų sogniužimo priežastis esanti bloga kareivų nuotaika. Dėl blogo ryšio su vyriausija ka-riuomenė vadovybe ir visiško ne-buvimo žinių apie karo veiksmų eiga vienpatraukia stiprus netikrumas. Kai tiktais sovietų dalinius buve užpulti iš sparno, jie tuoju patekė į paniką. Sovietų generolas toliau pasakė, kad tiek jis, tiek kiti sovietų karininkai buve griežtai saugojami. Jis pareiškė, kad suomų kareiviai yra pranašesni už sovietų kareivius.

I VLADIVOSTOKA ATVYKO PIRMASIS AMERIKOS TANKLAIVIS

VAŠINGTONAS. IX. 5. Jungtinė Valstybių federalinė latvinin-kystės įstaiga pranešė, kad i Vladivostoką atvyko pirmasis Jung-tinių Valstybių tanklaivis.

čiau Kastutė greit susivaldė ir ko-ramiausiu balsu paaškinė:

— Malkų išvažiavo paryšežti.

— Tai žiurėk... — sumurmėjo ligonė, — nė nepamačiau, kaip iš-gijo.

Ir jis raniomis akimis émė žu-rėti pro langą į varvilius, kurie turpo saulės atakaitoje. Atéjus vakuari, ilgai neužmigo, vis laukė sugrižtant savo vyrą iš grios.

— Kad bent neperšaltu, — sie-lojosi jis, — dar tebéra silpnas po-ligos. Kad nors būtų šiltai apsilil-kes. Ko jis šitu kailiniu nepasi-éme?

— Jis pasiémė kitus, — šiltes-nius, — paaškinė Kastutę, ir jis balsas užspringo ašaromis.

Kitą ryta motina vėl žvalgėsi po pirkia, bet ir siandien vyrą ne-buvovo matyti. Jis dar nesugržo.

— Ka, išvažiavo miškan ir ne-gržo? — sušuko li-onė, — ir jis ko ramiausiai sédit?

Dukters tylėjo.

Motina pažvelgė į akis ir staiga jos apatinę lūpa pradėjo drebeti.

— Jūs meluojet! — staiga su-rékė spiegiančiu balsu, — jūs sles-piat nuo manęs, jaučiu, kad sles-piat... Jis niekur neišvažavo! Sa-kykit, kas su juo atsitinko?

Tada prisiartino Kas'utė, apkabino motinos galvą ir, glostydama kaktą, atsakė tyliu, ramiu balsu:

— Tėvelis išvažiavo ten, iš kur niekas nebesugrižta.

— Dievulieli tu mano, kaip gi ugnis.

Smulkmenos iš tarybinės kooperacijos veiklos

Bolševikai, vos ižengė Lietuvon, su-sirūpino kooperatyvais. Pertvarkė Lietuvos prekybinę kooperaciją pagal savo nuostatus, o vietiniai valdovai, kompartijų sekretoriai ir panašūs žmogeliai, pasirūpino, kad iš kooperatyvų būtu pašalinti visi taurautojai, o juo vieton pastatyti savi žmonės „ištikimi tarybų valdžiai ir partijai“.

Vienas kitas iš tu naujuju žmonių turėjo geru noru dirbt, bet neturėjo patyrimo. Tačiau tokius būtų galima pripažinti suskaityti. Daugiausia tie naujieji žmonės ne tik nerodė jokio nuro tinkamai darba dirbt, bet derterizavuo tuos, kurie norėjo gerai dirbt.

Ukininkai, pilni aštraus samojaus, negalėdami kitaip kritikuoti tarybų valdžios, labai dažnai tulži išleidavo ant tokijų taurautojų ir iš juo nesugebėjimo skaudžiai pažiūkdavo. Pvz., Grīškabūdžio kooperatyve už bufeto stovis nauji pardaivėjai. Dairosi jie į prekes ir nežino, kaip kuri jų vadinas. Vienas ūkininkas paprašo... kiaulėms pasagu!

Pardavėjas atsako, kad tokiu nėra. Ukininkas iškinėja, jog vakar sena-sis pardavėjas jam tokiu pasagą da-veis. Pardavėjas bent pora valandu ieško lentynose ir tik po geros va-landos pareiškia, kad kiaulėms pasagos... išpardoatos. Ju, esa, būsia po-keleto dienų.

Tai tik mažas pavyzdėlis, parodas „naujai iškeltyj“ pasirošima. Tokiu ir panašiu atsitikimui buvo labai daug.

Sakiu kooperatyvas „Uola“, dares milijoninę apyvartą, buvo pavesta-si kram nemokša. Tiki atėjė į kooperatyva, naujasis vadovas pareiškė, kad buržuazinių palaičių — buhalterija — nereikalinga. O po to jokios buhalterijos ir nebuvu. Ir šiaip kooperatyve buvo chaosiška tvarka. O naujojuo vėdejo šalinti nebuvu galima, nes jo brolis buvo Šakių apskri-ties kompartijos sekretorius. Trečias brolis buvo paskirtas Kudirkos Nau-miesčio kooperatyve pirminknu, kuriai taip pat jokios tvarkos nebuvu. Tiesa, Šakių koop. pirminkna galima pagrįti už antikomunistinės spaudos platiniim. Mat, pirminknas nu-pirkė prekėmis vynioti pora tonu „Kario“. Pirkėjai, parsineše prekes, gražiai jas išvyniodavo, „Kario“ la-pus išlygindavo ir, skaitydami lais-vus žodžius, keikdavo visą komunis-

Centrosojuzo instruktoriai atvežė „tarybine“ buhalterija. Kooperatyve taurautojai, nemokėdami mūsiškės buhalterijos, buvo ipareigoti vesti knygas pagal naujausią sistemą. O taurautojų sistema — sistema apsiginti išteikvojimui, bet kartu ir sistema, su-darantys visas sąlygas išteikvojimams nusilepti. Anskritai, jis įnešė tokiai paliava į atskaitomybės darba kooperatyvuose, kad beveik nebeatrisado nė vieno kooperatyvo, kuris pajęgtu sudaryti tinkamą balansą.

Tuo tarpu Maskvos instruktoriai ruošė kursus, émė honorara ir pirkos kostiumais bei kitokias prekes. Kad jis pirkimas būtu pajęgesnis, atsirado Lietkoopsajungoje asmenų, kurie, stengdamiesi išteikti tiems instruktoriams, išrūpino honorara iki 20 rub už valanda. Ir tikrai gaila, kad tokie žmonės dar į dabar tebedirbra tose pačiose pareigose.

Visa tai — prieities nemalonūs pirišiminiai. Ateitis prieš akis ir ta ateitis — darbas. Kooperacijai teks daug pasitempti, todėl būtina, kad jai vadovauti energingi ir savaran-kus žmonės.

E K R A N A S

„Joninių naktis“

Niekad neišsenka tiek literatūroje, tiek ekranė vyraujanti meilės tema. Labai reta rasti filmą, kur daugiau ar mažiau nebūtų išpinta vienokia ar kitokia jaunuju širdžiu istorija.

Tu istoriją daug išvairiaspalviu. Triukimingu, rékiančiu, taip pat tyliu, paslaukojančiu. „Joninių naktis“, suktu pagal Hermann Sudermann sceninių veikala, priskirtina į antrijų eile.

dabar mes gyvensim be artojo, — aimanavo Šešialaukiens. — Nors sunus būtų grįžęs, arba tévas te-begyventu.

Lauke jau čiulbėjo paukščiai. Sniegas sruveno upeliūkščiais pa-liai, slėnius į pievokšlius, grauž-damasis ligi pačių podirvių. Kur daugiau siekė saulę ir pūtė vėjas, ten dirva darėsi dar sausesnė.

— Vis kaip nors ištversim, — ramino vyresnioji duktė, ir visu ju akys nukrypo į Kastutę, kuri dideliu peiliu skuto bulves ir mė-te į špižinių puodą. Paakius jau žymėjo raukšlės, veidas susitraukė, sumažėjo.

— Mes abi aparsim, tiesa, ka-napute? — čiauskėjo jauniausioji. Kažkas juokais buvo pavadi-nęs Kastutę kanapute, ir ji dabar išskando šitą žodi, visiškai nejaus-dama, kaip žeidžia gerosios sesu-tės širdži.

Kastutė nieko neatsakė. Ji nu-mazgojo bulves, supylė puodan, užliejo vandeniu, apibarstė drus-ka, užkaitė ant ugnies. Paskui nu-sišluoست priejuoste rankas, nu-tvėrė spiegiančiu balsu, — jūs sles-piat nuo manęs, jaučiu, kad sles-piat... Jis niekur neišvažavo! Sa-kykit, kas su juo atsitinko?

Tada prisiartino Kas'utė, apkabino motinos galvą ir, glostydama kaktą, atsakė tyliu, ramiu balsu:

— Rytoj pat reikés nunešti plūga kalvén, kad nasmaitin' u no-raga. O kai d'ryva prasausės...

Ir jos akyse blykstelėjo nauja ugnis.

Didžiulis dvaras Rytrūsiuose. Švel-niam ir idiliškam gamtos prieglobstyst lukštenosi meilė, kuriai kelia pastoja ankstesni, dar vaikystės dienu pris-minimai. Kyla vidinis, daugiau psi-chologinio atspalvio konfliktas. Jau-nuois pasijunta esas kryžkelėje. Ku-rija jam išsirinkti? — klausimas ugnimi išsibrėžia jo galvoje. Tiesa, jis pa-sižadėjęs po keliu dienu viena vesti prie aitoriaus, bet staiga išryškėja nesutraukomi jaunystės ryšiai, kuriu centre kita mergina, dabar padedanti šeimininkauti.

Ne, jaunystės draugė nenori stoti stokių kelio savo didžiajai varžovėi. Ji ryžtasi didelė aukai. Ji negriž-tai dingsta iš dvaro aplinkumos, o jaunieji išvažiavo į bažnyčia.

Hermann Sudermann kai kuriuos velkalus jau iš seno pažiame. Jie pasižymi švelnumu, nepraranda gyvenimiskos tikrovės pajautimo. Kar-tais pažeriamas aštriu konfliktu, daug kur slypi ryžtingas skverbimasis į aukštessnį tikslą. Ir ši filma, atskle-džianti maža moteriškos sielos kerte-le, žūrima jidėmiai.

„Joninių naktis“ su Anna Dam-mann ir Otto Wernicke nėra tušta-viduris farsas, po kurio galvoj tik miglu kamšatis.

K. Cerkeliunas

„Baltosios alyvos“

Hannelore Schroth, toji guvi, nepa-metusi jaunaviško naivumo, artistė, vis daugiau išgyja mūsų kino teatrų mėgėjų simpatijų. Jau „Vasaros vė-josukury“ ji atkreipė daug kieno jė-mesi savo nefalsifikuotai laisva vai-čiura. Dabat „Dainos“ kino teatre-matome dar viena filma, kur Schroth atitenka vyriausias vaivdumo. Ir vyras partneris čia daugiau vykės. Hans Holt, gerai pažįstamas iš ankstesnių Vienos filmų, ši kartą vaizduoja turtinga kojinų fabrikanta.

Pati filma nėlku ypatingu nepasi-zymii. Tai linksmas farsas iš didmiescio gyvenimo. Duktė sukrūtu gelbėti motiną iš donžuaniškos prigimties džentelmeno, bet begelbėdama pati patikai į amūro rankas. Po įdomiu intrigos rezinių, sukeliančių nemaža juoko savo tragikomiskumu, pabaiga, kaip visose panašaus turinio filmose kelios poros skuba tuoktis.

Be Hannelore Schroth ir Hans

Tarybinės pabireros

TROCKIS IR LENINAS

Trockis, kai jis dar buvo vienas so-vietu režimo šulu, karta atsiuncia Lenini telegrama. Telegrama — be jokio turinio, tik pasirašyta:

Trockij.

Atsakydamas Trockui, Leninas pa-siunčia jam lygiai tokiai pat telegra-ma be turinio, tik pasirašęs:

Lenin.

Ilgai laužė galvas Kremliaus „salia-monai“, norėdami iššifruoti šių pa-slaptų telegramų turinį, ir štai kaip jas iššifruojo:

Trocia.

Trocia telegrama Lenini:

„Tviordo rešil ograbitj cerkvę, kos-tioli i išteknutj.“

Lietuviškai: „Tvirtai nutariau ap-plesti cerkvę, bažnyčias ir išnykti“.

Lenino atsakymo telegrama Troc-kiui buvo iššifruota šitaip:

„Leibke, jesli nagrabsila, išcezaj nemedienno“ „Leibke, jeigu apsiplėše, išnyk tuoju“.

KAIP ŽYDAS NUNEŠE LENINA I PRAGARA

Nabašninkas Leninas eina prie dan-gaus vartų ir prašosi į vidu. Sv. Petras pro vartu pilyši paklausia:

— Kas tu toks?

— Leninas! Mane visa Rusija žino. Aš ten revoliucija...

— Kurk i pragara! Čia tokiem ne vieta.

Leninas paklausė šv. Petro ir nudū-mė į pragara. Pragare velnial, pamata-te Lenina, pradėjo cypri ir rėkti:

— Vyki jis iš čia! Kai užkurs jis pekla, kokia Rusijoje kad užkūrė, tai nei mes pragare nebegalésime rimti...

Išvytas iš pragaro, eina Leninas į verkią, kaičiau išvilia be vietas. Susi-tinkia handeli žyda.

— Ko verki, téveli?

— Kaip neverki, — atsako Leninas: — iš dangaus išvijo ir į pragara neprilima...

Zydas pagalvojo ir sako:

— Niū, tu esi mūsų tévas, ir aš tau padėsiu. Lisk į maša.

Su maišu ant pečių žydas ateina pas pragaro valdovą Liucipieriu ir klausia:

— Yra dia Karolis Markss?

— O, yra! Ten, didžiajame katilė.

KRONIKA

PAŠVENTINIS LITEVIŲ KANKINIMO VIETA

Prie pat Pažaislio miško yra aptvertos naujos Kauno kapinės, kuriose buvo rasta daug bolševiku nukankinčių lietuvių. Ši sekmadienį 10 val. Arkivyskupas Meropolis as Skvireckas šias kapines pašventins ir šioje kankinių aplaistytoje vietoje pirmą kartą atlaikys mišias.

PAMALDOS EVANGELIKAMS

Ši sekmadienį, rugsėjo m. 7 d. 10.15 val. Kauno ev. luterioniu bažnyčioje (Prieplaukos krantui Nr. 45) bus pamaldos su Šv. Komunija lietuvių kalba.

Pamaldas laikys vietos ev. ref. kunigas; vargonais gres Vl. Jakubėnas.

NAUJI RADINIAI GEDIMINO KALNE

Vilniaus Dailės Muziejuje šalia kitų svarbių ir retų eksponatų šiuo metu išstati ir paskutinieji Gedimino kalno radiniai.

VNUOGĖS KAUNO KRAUTUVĖSE

Paskutiniomis dienomis Kauno gastronomijos krautuvėse pasirodė vnuogiai. Iš pradžių ju kg kainavo 50 rb., dabar jų kaina diena iš dienos krenta.

KAUNIEČIAI VERŽIASI Į KINO TEATRUS

Vienas po kito atidaryti keli Kauno kino teatrai. Dabar jau veikia aštuoni: Glorija, Kapitol, Forum, Daina, Pasaka, Lyra, Saturn ir Romuva, kuris skirtas vokiečių kariams. Kauniečiai vakarų Europos filmų labai įšiilgę ir noriai jas laiko. Prie kasų susidaro ilgos eilės,

ir kartais ne kiekvienam tenka laimėti isigyti i norimam seansui biljetą. Dabar, kai į idary a daugiau kino teatru, žūrovams neteks ilgaigašti prie jėjimo.

VOKEČIŲ KARIAI DOMISI LIEUVIŠKAISS PAŠTO ŽENKLAISS

Vokiečių karai ir civilinės valdžios atstovai labai domisi lietuviškais pašto ženklais. Kauno pašto ženklų parductuvėse jie noriai juos perka ir siunčia namiškiams. Apskritai, mūsų pašto ženklai užsieniečių tarpe visada turėjo nemažo pasisekimą, nes jų ne visur būdavo galima gauti. Ir dabar vokiečių karai apsiūpina palyginti retais lietuviškais pašto ženklais. Pasisekimą turėti ir sovietiniai pašto ženklai, ant kurių yra paskutiniams išvykiams ažymėti atitinkamai perspausdinimai.

KAUNIEČIAI PAMÉGO ŽUVAUTI

Paskutiniu laiku daug kauniečių susidomėjo meškeriujimu. Po piečių Nemuno ir Neries pakrantės išspūpila būreliai žmonių su meškerėmis ir kitais žuklės prietaisais. Šeštadieniais atsiranda mégėjų, kurie nuvyksta ir į tolesnes vietas ir ten praleidžia savaitgalį. Ypatingai pamégas Nevezis, kuris savaitės pabaigoje sutraukia gana daug žuvavimo entuziastų.

GYVAI PERKAMOS KNYGOS

Kauno knygynuose pilna lankytos, kurie noriai perka lietuviškas knygas. Didelis pareiškėjimas mokslinio pobūdžio ir originalios beletristikos knygų. Daugelis leidinių knygynai jau priėmė, nes taip noriai knygos dar nėkod nėra buvios perkamos. Daug kas sudaro didesnį knygų sluntinių ir siunčia ar veža jas artimiesiems į kaimą.

LAUKIAMA DAUGIAU ŽINIŲ IŠ VISOS LIETUVOS

Susitarkius pašto susisiekimui, Redakcija tikisi galėsiant duoti daugiau žinių iš viso krašto. Ta proga ir tarybės tautosakos (ypačiai tarybinių laikų liudies dainų) rinkėjai prašomi gausiai atsilipti. Visa tojį medžiagą bus sunaudota didesniams tarybės tautosakos rinkiniui.

PANEVĖZIO II VALSTYBINĖS AMATU MOKYKLO

(Aldonos g. Nr. 4) mokslas pradedamas rugsėjo 15 diena.

Mokyklos uždavinys sistemingu mokymu ir lavinimu paruošti visapsupėtis amatininkus, kuriuos savarankiškai galėtų atlikti jvairius savo specialybės darbus. Mokykloje veiks 4 skyriai: siuvinė, mezzimo, audimo ir namų ruošos. Viena iš šiuo skyriu mokinė privalo pasirinkti pagrindiniu ir ligi mokyklos baigimo ja-

me specializuotis. Be specialybės mokslas, praeinama ir bendras lavinimas, prilygsta progimnazijos kursus. Mokslas trukės 3 metus. Baigusios mokyklą gauna pameisterės vardą ir išgyja teise stoti į atitinkamą technikumą skryti arba aukštėsniąją amatus mokyklą.

I mokyklą priimamos mergaitės baigusios 5 skyrius pradžios mokyklos arba išlaikius stojamuosius egzaminus iš lietuvių kalbos ir matematikos, ne jaunesnes kaip 14 metų amžiaus. Kandidatas privalo paduoti mokyklos direktorių vardu prašymą su išeitojo mokslų išvadu, gimimo metrikos ištrauka ir sveikatos išvadu. Stojamieji egzaminai bus rugsėjo mėn. 12 d.

Sios mokyklos buv. I ir II klasiu mokinės tėviai mokslo toliau.

Prie mokyklos bus bendrabutis. Kitos žinių suteikiamus mokyklos raštiniėje (Aldonos g. Nr. 4, II aukštasis) darbo valandomis 9.30—12.30 ir 15—18 val.

Advokatu

Česiui Petraškevičiui

mirus, jo šeimai gilių užuojaudau reiškia

Lietuvos Advokatų Taryba

BEKANNTMACHUNG

Sämtliche Fernsprechereinrichtungen (Fernsprechapparate, Vermittlungsschränke, Anschlussdosen und Zuleitungen) — auch in verlassenen Wohnungen — sind Eigentum des Deutschen Reiches. Beschädigungen und Entfernung dieser Einrichtungen sind strafbar.

Hausbesitzer, Hauswarte und sonstige Personen haben bis zum 10. 9. 41 an das Fernsprechamt, Ozeskenesstr. 8 (Fernruf Nr. 24 123 u. 21 678) zu melden, ob sich auf ihrem Grundstück beschädigte Fernsprechereinrichtungen befinden. Wehrmacht — Nachrichten — Kommandantur, Kauen

SKELBIMAS

Visi telefono susisiekimo įrengimai (telef. aparatai, centralės, pridėliniai aparatai ir įrengimai) kad ir negyvenamuojuose namuose lieka Vokietijos Valstybės nuosavybė. Gadi nimai ir nuėmimai šiuo įrengimui baudžiam.

Namu savininkai, valdytojai ir kiti asmenys turi pranešti Telefono Stočiai Kaune, Ožeškienės g-vė 8 (telef. N. 24123 ir 21678) ar juju žemės plotė randa sugadintu telefonu įrengimui.

Wehrmacht — Nachrichten — Kommandantur, Kauen

891(3)

D E M E S I O!

Visi Valstybinio Statybinu dažu fabriko (buv. chem. dažu ir žvakų fabr. „Merkur“), Kaune, (Aleksotas, Minkausko g. 69 ir Daukšos g. 32) kreditoriai, turi pareikštai fabrikui savo pretenzijas ligi š. m. rugsėjo mén. 25 dienos.

Nepareikštai ligi nurodyto termino kreditoriai pretenzijos skaitysis negaliojančiomis ir nebūs tenkinamos.

VALSTYBINIS STATYBINIU DAŽU FABRIKAS

667(3)

Pirkšiu su svarčiaus stalines svartykles. Siūlyti Kapsu g. Nr. 8, bt. 3 arba Ožeškienės g. Nr. 19, bt. 15, Krautuvėj V. M.

878(1)

Reikalinga tarnaitė mažai šeimai prie 1 metu vaiko, mokanti virti Kreiptis kasdien 15—20 val. Poškos g. Nr. 2, III aukštasis, telef. 28446.

876(1)

Privačiai pirkti leškomas moteriskas kailinis apsaustas — paltas, 44 nr. dydžio. Siūlyti, nurodant kainą, į laikraščio administracijai Nr. 851.

860(1)

Dr. V. Paprockas priima chirurginius ligonių nuo 15 iki 18 val. Mickevičiaus 35, b. 5, tel. 22632.

859(2)

Pamečiai auksini, moteriška laikrodži IX-2 d. Vilijampolė. Jurbarko g. prie 25 namo numerio. Radusis prasau gražinti į 31 maisto gaminijų prekybą, Jurbarko g. 27. Paso nr. 1504430. Bus atlyginta.

861(1)

Seimininkė ieško vietas. Sutinka būti ir virėja. Pageidaujama valgyklos. Siūlyti „I Laisvė“ administr. Nr. 2268.

873(1)

Tuoju reikalingas buhalterijos lektorius. Kreiptis: Kursai, Sapiegos 6 nr.

792(1)

Prof. Br. Sidaravičius atidengė odos ir veneros ligu kabinieta Mickevičiaus 33, b. 4. Priima nuo 16-18 val.

737(3)

Leškau šeferio ar kurjerio vietas. Siūlyti „I Laisvė“ Administracijai Nr. 867.

874(3)

Skubiai reikalingas vaist. padėjėjas(ja). Kaisiadorių vaistinė. Salygos vietas. Siūlyti vietoje.

845(2)

SPORTAS

KAUNO SPORTININKAI I VILNIU

Siandien Kauno futbolininkai ir krepšininkai išvyko į Vilnių rungtynių su vietos sportininkais. Kauno ekipos yra gerai pasiruošusios, ir tenka laukti, kad kova su vilniečiais bus atkakli, nes ir pastarieji nesnaudė. Ypatingai pasiryžę Kauno krepšininkai, kurie nori išildyti prieš savaitės pralaimėta susitikima su marijampoliškiais. Atsiminus, kad Vilniuje netruksta rinktinė krepšininkų, galima teigt, jog rungtynės bus tikrai idomios.

Kauno krepšinio ekipa: Puzinas, Kasparius I. Leščinskis, Kulakauskas, Mackevičius, Puzinas, Kasparius II, Norkus, Ralkevičius; futbolo vienuolikė: Skalskis; Geležiūnas, Slyžius; Dzindziliauskas, Kersnauskas, Galvičius; Penkauskas, Paberžis, Adomavičius, Jeršovas, Skeivys. Atsarginiai: Kaminskas, Šopys. Kartu su sportininkais išvyko ir mūsų bendradarbis.

STOCKHOLMAS. Anglių laikraštis „Star“ tvirtinimą, kad vokiečių aviacijos puolimaj esą tapę netokie smarkūs, vadina „strauso politika“. Ministeris pirmininkas Churchillis, kaip laikraštis praneša, vėl padares išspėjimą anglų tautai, kad vokiečių oro pajėgos, nors jos užanga žuotuos Rytuose, vis dėl gali smarkiai pasireikšti ir Vakaruose.

VICHY. Po prancūzų ambasadoriaus Vaingtono Haye demaršo pas Amerikos vyriausybę, kuriai buvo pasisakyta prieš Amerikos spaudos dalies varomą prieš ambasadorių ir ambasadą kampaniją, prancūzų vyriausybė vėl pareiškė Vaingtone protestą dėl tos kampanijos tėsimo spaudoje.

VARSUVA. Kaip praneša „Deutches Pfarrerblatt“, generalinė gubernijoje kaip viešos teisės religinių organizacijos pripažintos senų katalikų Utrechtą sąjungos bažnyčia, buvusi tautinė lenkų katalikų bažnyčia ir metodistų bažnyčia. Abi šios religinių organizacijos pagal atitinkamą išakymą turės išpažinimo ir religinio kulto laisve. Pagal esamus įstatymus abi šios bažnyčios savarankiškai tvarko savo reikalus pagal savo statuto nuostatus.

PRIMAMI MOKINIAI I VID. KULTŪRTECHNIKOS IR GEODEZIJOS MOKYKLA KEDAINIUOSE

I mokyklą priimam asmens, baigę ne mažiau gimnazijos 6 klases (reformuotos — 5 kl.). Mokykla ruošia kultūrtechnikus ir geodezininkus. Kursas įšeinamas per 3 metus. Prasymai priimami iki š. m. rugsėjo mén. 12 d. Prie prasymo pridedami:

1) išeito mokslų pažymėjimas; 2) gimimo metrika; 3) gydytojo pažymėjimas ir fotografinės.

Prašyme reikliai nurodyti, kuria specialybė nori pasirinkti: kultūrtechniko ar geodezininko.

Apie priimimą į mokyklą ir mokslų pradžią bus pranešta raštu arba paskelbtą laikraštyje.

Provincijos laikraščiai prašomi perspausdinti.

Mokyklos direktorius

790(1)

VALST. STIKLO FABRIKUI ALEKSOTOS reikalinga:

1) Piaunamas breneris iki 50 mm su galutėmis ir rankena (komplektas).

2) Manometras duju balionui.

3) Priekalas kalvei.

Norintieji parduoti prabangomis siūlyti fabrikui.

884(3)

SKELBIMAS

Pranešame, kad Kauno Pramoninių Gaminii Prekybos batus taisymo dirbtuvė iš Čiurlionės g-vės Nr. 14 persikelė į Ožeškienės g-vė Nr. 1 ir batu taisymus jau priiminėja.

Kauno Pramoninių Gaminii Prekyba

847(3)

I LAISVE

Redakcija — Duonelaidė 24, tel. 21414, 20530.

Administracija — Mickevičiaus 28 (medinis namelis), tel. 26375, 22430.

Gerbkime turą ir nuosavybę

Bendro turto ir nuosavybės klausimais Lietuvoje yra aiškios pažiūros. Tos pažiūros yra suformuotos ankstybesniojo gyvenimo, pagalau ir paties žmogaus darbo. Tačiau bolševikų laikais daugelį dalykų pradėta kitaip vertinti ir aiškinti. Cia nebuvu atsižvelgiant, kokiu būdu turtas igytas ar paveldėtas, bet viskas buvo laikoma bendrurtu. Kartais net juokų kildavo, nes turtas, igytas sunkiu, tauriu, ilgu darbu, priklausė lygiai ir tam, kuris savo turtą praleido ar išeikvo.

Dabar bendro turto ir atskiro nuosavybės klausimai, be abejo, bus išaiškinti, bus pradėtas bendras socialinio teisingumo pradas. Kitaip ir negali būti, nes turi būti tam tikras matas, kuris skatinėtų vertibes kurti, o nevien žvalgytusi sukurti vertibų, norint jas kuo greičiausiai išeikvoti.

Negalima neverinti tokio turto, kuris staiga neteko savininko ar globėjo. Cia tenka kalbėti ne tiek apie karinį aplinkybių atvejus, kiek apie bolševikinius ūkininkus ir kito verslo žmonių išeivimus.

Tai palietė mūsų kraštą nelygliai, nes yra vietų, kur tokio palikto turto, vertinant vien atskirais taškais, yra daugiau, o kitur mažiau. Yra be galio daug fakų, kur išeivėtų turą tuojuo pradėjo dalytis patys bolševikų vietas partinių ir vykdomų komitetų pareigūnai. Yra faktų, kad išeivėtų namuose ir butuose būdavo uliojama net keletą dienų ir naktų. Visa tai buvo bolševikų laikais.

Bet ir dabar gali atsitikti ir, be abejo, atsitinka, kad kai kurie sunkeji inventoriaus daiktai yra kaimynų „pasisavinami“ arba paimami „globoti“.

Be abejo, visi tokie svetimo turto „globėjai“, bent žemės ūkyje ir miesteliuose, yra gerai žinomi. Tarp jų pasitaiko ir nušalinčiu bel tvarkytinį asmen, bet, aišku, šiu reikalų tvarkymas negali išplauti iš skundų ir pranešimų, pagrįstų pagležos jausmai ar tariamomis saskaitomis. Tokie dalykai yra labai negražūs, o patys asmenys, plėšia piliečio garbę ir kelią visuomenės nerima, yra smerktini.

Apskritai, jei dabarties laikai žūri socialinio, visuomeninio, tautinio teisingumo, atseit, bendros ir atskiro nuosavybės, tai keliamas klausimas ypač vertas išsidėmėti. Visai kitaip tuos klausimus galima buvo spręsti bolševikų laikais, nes turėta ir tam tikro istorinio pagrindo. Klaipėdai laikais nejudomas nuosavybės ir susieto su ja turto klausimas nebuvu keliamas, nes kaijodant nebuvu pagrinduo tuo rūpintis. Tarybinė santvarka, varu vežanti žmones į kitas vietas, tačiau būtų sutapusi su klaipėdai, nekultūringu tautų gyvenimu ir papročiais, kur gyvenama tik tadiena ir nekūriama jokių vertibų, o žūrima tik išeikvoti ar sunaikinti.

Anglija puola į bolševizmo glēbj

Maskva pradeda susovietinti Iraną

BERLIN. „Deutsche Allgemeine Zeitung“, kaip ir anglų sovietų sąjungos pasekmės, mini sovietų rusų okupuotų Irano miestų ir kitų vietovių subolševikinimą. Jau žinoma, ką reiškia žodis „vietinės susovietinimas“. Jis reiškia, kad kiekvameine Irano valsčiuje, panasių kaip savo laiku Estijoje, Latvijoje ir Lietuvoje, tuo prasideda raudonasis teroras visu savo smarkumu, su žudymais, kaliniimu, vyru, moterų ir vaikų kankiniu, nuosavbės grobimu, bažnyčių, ar, kaip Irane, mečetėmis niekinim. Svarbiausia kaltė, rašo laikraštis, tenka Anglijai, kuri savo sąjungos su Maskva dėka ir Irano užpuolimui davė bolševikiems žudytojams laisvas rankas prieš iraniečių tautą. Aišku, Didžioji Britanija nepajudina nė vieno pirsto pulti bolševikams į glēbi. Churchillio Anglia eina su bolševizmu per ugnį ir vandenį. Toliau laikraštis konstatuoja, kad Londono ponios šiai žiemai pa-

skelbė raudoną mados spalvą, kad Cambridge rengiama britų sovietų savaitė ir visa britų oficialių istaigu agitacija garbina bolševizmą. „Bolševizmas, pabrėžia laikraštis, Anglijoje pasidare kozitoruo visu frontu. Anglija dabar toleruoja ir pageidauja, kad Iranas būtu subolševikintas, rytoj ji pageidauja ir toleruos Europos subolševikinimą, jei vokiečių karo pajėga to nesutrukdyti.“

Paryžių nušautas žymus buv. prancūzų komunistas

PARYŽIUS. Buves Senos departamento komunistų parlamento atstovas Marcel Gittonas ketvirtadienio vakare, grždamas iš Paryžiaus priemiestio Lilas rotušės, buvo nepažistamo, tuo po to pabėgusio žmogaus revolverio šūviais sunkiai sužeistas. Padarius operaciją, Gittonas tą pat nafti

ligoninėje nuo savo žaidžių mirė. Marcel Gittonas netrukus po karo paskelbimo 1939 m. rugsėjo mėnesi drauge su kitais parlamento atstovais buvo išstojo iš Komunistų Internacinalo prancūzų sekcijos. Iki paliaubų sutarties pasirašymo jis tarnavo kariuomenėje, o vėliau išstojo į Jaques Do-

riot vadovaujamą Prancūzų Liaudies Partiją (Parti Populaire Français). Šioje partijoje Gittonas pasireiškė smarkiai prieškomunistine veikla, pasireikšdamas prieš bolševizmą taip pat kaip publicistas.

Lietuvos žemės ūkiui atsiveria naujos perspektyvos

Svarbus žemės ūkio žinovų suvažiavimas, dalyvaujančių civilinės ir karinės valdžios atstovams

Rugsėjo 4 ir 5 d. Kaune ivyko didžiulis ir reikšmingas Lietuvos žemės ūkio specialistų suvažiavimas aptarti aktualius žemės ūkio klausimus ir nustatyti naujus kelius. Suvažiavimas vyko buv. Karininkų Ramovės gražiai pa-

dėka ir palikdamas nuošaliai bet kokius egoistinius interesus, atliko didžiulus darbus. Tuo būdu Žemės ūkio sektorius Vokietijoje padarė savo įnašą į šio europinio karo vedimą. Dabar ir jums, Lietuvos ūkininkai, tenka išsijungti į šią gamybinių kovą. Esu išsitikenė, kad Lietuvos ūkininkija greitai užkariaus savo vietą ir už tai pasirūpins, kad dabarties reikalų supratimas pasiektų ir paskutiniuas, nuošaliaus ūkininko trobelę. Tai yra ypatingai svarbus lietuvių valdžios įstaigų ir agronomų uždavinys.

Generalinio Komisaro Kaune atstovas Dr. Pense pabrėžė, kad Generaliniams Komisarui žemės ūkio reikalai yra ypatingai artimi, nes jis pats yra kilęs iš žemės ūkio, dėl to ir gerai pažista ūkininkų rūpesčius. Jo pageidavimas yra su Jums bendrai atstatyti žemės ūkį ir tuo pasitarnauti ir Europos kultūrai. Generalinis Komisaras sveikina šią susirinkimą, kuris duos Jums naujų akstinių tolimesnių darbuotei, o taip pat per Jus patirsime, kas dedasi provincijoje. Aš galu Jums pranešti, kad Generalinis Komisaras visados Jums prieinamas ir visados išklausys Jūsų pageidavimą ir rūpesčių. Jau padaryti kai kurie pagrindiniai žygiai. Visi žygiai daromi nuolat susižinant su Generaliniu tarėju prof. Vitkumi, su Žemės ūkio Rūmu pirm. Fledžinskis, prof. dr. Krikščiūnas, Tyrimo stoties Dotnuvoje atstovai ir kt.

ri veikti tvirtų kainų principas.

Kalbėtojas pareiškė savo pasitenkinimą, kad Lietuvoje rasta gerokas skaičius jau iš anksčiau gėrai veikiančių ūkių organizacijų, kurios dabar įjungiamos į bendrą darbą.

Pertvarkyti būsių reikalinga neplaningus turgus, kurie ūkininkams gažina daug laiko. Pirmas žingsnis tuo atžvilgiu būsių nustatyti tikslesnių tokiemis turgams kalendoriu. Reikia atpiginti ir produktyvumui.

Dėl produktų paskirstymo, tai, jei kituose kraštuose veikia tuo atžvilgiu tam tikra tvarka, negaliama be jos apsieiti ir šiame krašte, kad nesusidarytų socialinis neteislingumas. Artimomis dienomis spaudoje bus paskelbti nauji potvarkiai pieno ir gyvulių rinkos tvarkymo klausimai.

Kalbėtojas po to patiekė kai kurių smulkmenų iš tų būsimų potvarkių. Apie jas popietiniame posėdyje išvyko plačios diskusijos, kuriose tarp kitų dalyvavo Žemės ūkio Rūmu pirm. Fledžinskis, prof. dr. Krikščiūnas, Tyrimo stoties Dotnuvoje atstovai ir kt.

Srities komisaras Lentzen pösedžio pabaigoje dėkojo Generaliniui Komisaro pavedamas už pranešimus ir pareiškė, kad tik bendru darbu galima pasiekti tikslą. Baigdamas pareiškė: „Šito bendradarbiavimo eiga mums suteikia patenkinimą pasiekę savo tikslą, o Jūs, lietuviški darbo bendrininkai, būsite patenkinti galėjė pasitarant autu savo tautai ir savo tėvynei“.

Kita dieną, rugsėjo 5 d., suvažiavimo dalyviai padarė ekskursiją į Suvalkų kraštą ir čia turėjo proges suvažiavimo metu gvidentus teorinius klausimus patikrinti ir praktiskai. Ta proga buvo aplankytas keletas smulkiai ir vidutinių ūkių, pasikeičiant nuomonėmis apie sėjomačias, ganyklas, pašarų ir kitus aktualius žemės ūkio klausimus.

Abi suvažiavimo dienos vyko darbingoje ir draugiškoje nuotaikoje, ir galima tikėtis, kad šiu posėdžių rezultatai daug padės tolimesnei Lietuvos žemės ūkio pažangai.

U.P.

Amerikos konsulatas Zagrebe buvo šnipinėjimo centras

ZAGREBAS. Penktadienį paskelbtų dokumentai, kuriuos rado Kroatijos vyriausybė uždarius Amerikos generalinių konsulatų Zagrebe, leidžia nustatyti tris faktus. 1) Britų konsulato Zagrebe buvo didelė daugybė dinamito. 2) Amerikos generalinis konsulas

turėjo platų karinį ūkinį špionažą. 3) Amerikos generaliniame konsulate buvo „parduodami“ Amerikos pasai. Iš Amerikos generalinio konsulo Meilly dienoraščio matyti, kad jo kolega britų konsulas Rappas po pasiekiniuose prieš anglių konsulatą šiu metu vasario mėn. pareiškė, kad šis pasiekiniuose galėję turėti blogą padarinių, nes jis konsulate turėjęs sukrovęs daug dinamito. Amerikos generaliniame konsulatų karinio ūkio imonių, tarp kurių „Titanic“ sprogtamostis medžiagos fabriko prie Karlistadto, planai ir nuotraukos, iš kurių matyti, kad generalinis konsulatas plačiu mastu užsiėmė špionažu. Rastas susirašinėjimas su žydų žurnalistu Leopold Hermanu iš „Paris Soir“ leidžia spėsti, kad Amerikos konsulato Zagrebe už 500.000 dinarų buvo išigijami puikūs Amerikos pasai.

DIDELI STREIKAI JAV NEW YORKAS. IX. 5. Alabamos anglies kasyklų srityje, kuri

daugiausia aprūpina sunkiąją pramonę, rugsėjo 4 d., kaip pranešama iš Birminghamo, 17 kitų kasyklų paskelbė streiką. Iš bendro 25.000 angliakasių skaičiaus šiuo metu streikuoją 18.000 darbininkų. Vietinė profesinė sąjunga reikalauja padidinti darbininkų atlyginimą 8%. Loraine, Ohio valstybėje, paskelbė streiką 1.100 profesinėi sąjungai priklausantių „American Shipbuilding Co“ laivų statyklos darbininkų. Dėl to streiko susitrukdydys tenderų gamyba povandeninių laivų tinklei irengti.

AMERIKOS KARININKAI MOKYS BOLIVIJOS LAKUNUS

VAŠINGTONAS. Užsienu reikalų ministeris Hullis ir Bolivijos pasiuntinys Guachalla, pasak United Press, pasirašė susitarimą, pagal kurių Jungtinė Valstybių karinė misija La Paze perims Bolivijos kariuomenės lakanų mokymą keturiems metams.

Pirmadienį, IX. 8 d., — darbo diena

Poryt, pirmadienį, dėl karo meto salygų yra darbo diena ir visos ištaigos dirbs.

Šeštadienį laikomi pilnomis darbo dienomis.